

UNIVERSITÄT
LEIPZIG

Philologische Fakultät
Institut für Slavistik

UNIVERZITA
KARLOVA

Filozofická fakulta
Ústav translatologie

BACHELORARBEIT

Kommentierte Übersetzung ausgewählter Kapitel des Buches: „Hydrotherapie bei Hunden:
Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen“; Sabine Baumgartner, Sabine Zemla,
Kynos Verlag, 2018

zur Erlangung des akademischen Grades

Bachelor of Arts (B.A.)

vorgelegt von

Anna Tesarová

Matrikelnummer: 3701497

Interkulturelle Kommunikation und Translation Tschechisch-Deutsch

Erste Gutachterin: Prof. Dr. Danuta Rytel-Schwarz

Zweiter Gutachter: PhDr. Bc. Tomáš Svoboda, Ph.D.

Leipzig, Juli 2021

ZADÁNÍ

Zadaný text přeložte do češtiny a vyhotovený překlad doplňte překladatelským komentářem v rozsahu min. 20 normostran. V komentáři nejprve celkově charakterizujte výchozí text: uveďte, s jakým cílem byl text napsán a jaké stylistické postupy autor volí k dosažení svého záměru. Dále popište, na jaké problémy jste v překladu narazila, a zdůvodněte použité překladatelské postupy a nezbytné posuny, které jste v překladu provedla na úrovni lexika, syntaxe, a především v rovině stylistické. Postupujte přitom od celkové koncepce svého překladu k dílčím řešením. Komentář opatřete bibliografickým soupisem použitých primárních i sekundárních zdrojů, včetně internetových. Kromě dodržení formálních náležitostí stanovených Pravidly pro organizaci studia FF UK se řiďte aktuálními pokyny, pokud jde o podobu odevzdání práce.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Prof. Dr. Danutě Rytel-Schwarz a PhDr. Bc. Tomáši Svobodovi, Ph.D. za vedení práce, cenné rady a připomínky k práci i k překladu. Dále děkuji MVDr. Sabině Blahutové za pomoc s odborným názvoslovím. V neposlední řadě děkuji rodině a přátelům, kteří mě podporovali.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Lipsku dne 29. 7. 2021

.....

Anna Tesarová

Abstrakt

Tato bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První částí je překlad dvou vybraných kapitol knihy *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen* od autorek Sabine Baumgartner a Sabine Zemly. V překládané části je vysvětleno, co je to hydroterapie, jaké jsou její metody, a dále je popsána léčba konkrétních pacientů. Druhou část práce tvoří teoretický komentář k překladu, který obsahuje analýzu výchozího textu podle modelu Christiane Nordové, popis překladatelské metody, překladatelských problémů a překladatelských posunů, které byly v překladu použity.

Klíčová slova

překlad, překladatelská analýza, komentovaný překlad, psi, veterinární medicína, hydroterapie.

Abstract

This bachelor thesis consists of two parts. The first part is a translation of two selected chapters from the book *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen* written by Sabine Baumgartner and Sabine Zemla. The translated chapters explain what hydrotherapy is, which methods of hydrotherapy are used and show examples of individual patients and how they were treated. The subject of the second part is a theoretical commentary, which consists of the original text analysis based on the model of Christiane Nord, description of translation method, translation problems and translation shifts which were used in the translation.

Key words

translation, translation analysis, commented translation, dogs, veterinary medicine, hydrotherapy.

Obsah

1	Úvod	8
2	Překlad	9
3	Komentář	38
3.1	<i>Překladatelská analýza originálu</i>	38
3.1.1	Vnětextové faktory	38
3.1.1.1	Vysílatel a autor textu	38
3.1.1.2	Adresát textu	39
3.1.1.3	Intence	40
3.1.1.4	Médium	40
3.1.1.5	Místo	40
3.1.1.6	Čas	41
3.1.1.7	Funkce	41
3.1.2	Vnitrotextové faktory	42
3.1.2.1	Téma a obsah	42
3.1.2.2	Presupozice	42
3.1.2.3	Kompozice a členění textu	43
3.1.2.4	Nonverbální prvky	44
3.1.2.5	Lexikální rovina	44
3.1.2.6	Syntaktická rovina	46
3.1.2.7	Suprasegmentální prvky	47
3.2	<i>Překladatelská metoda a postupy</i>	48
3.3	<i>Typologie a řešení překladatelských problémů</i>	49
3.3.1	Lexikální rovina	49
3.3.1.1	Odborná terminologie	49
3.3.1.2	Zkratky	51
3.3.1.3	Kompozita	52
3.3.1.4	Anglicismy	53
3.3.2	Morfologická a syntaktická rovina	55
3.3.2.1	Pasivum	55

3.3.2.2	Konstrukce s „man“	56
3.3.2.3	Rozdělování a spojování vět.....	57
3.3.2.4	Aktuální větné členění a větný rámec	58
3.3.2.5	Nominálnost textu	58
3.3.3	Stylistická rovina	59
3.3.4	Pragmatická rovina.....	60
3.3.4.1	Číslování stránek a kapitol	60
3.3.4.2	Tabulky a obrázky	60
3.3.4.3	Vynechávky.....	60
3.4	<i>Typologie posunů</i>	61
3.4.1	Intelektualizace.....	61
3.4.2	Substituce	63
3.4.3	Konkretizace a generalizace	63
3.4.4	Nivelizace	64
3.4.5	Adaptace	64
4	Závěr	66
	Resümee	67
	Použitá literatura	68
	Příloha	71

1 Úvod

Cílem mé bakalářské práce je přeložit dvě kapitoly z publikace *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen* od autorek Sabine Baumgartner a Sabine Zemly, kterou vydalo nakladatelství *Kynos* v roce 2017, a následně provést podrobnou analýzu výchozího textu i překladu.

Text k překladu jsem si zvolila, protože jsou mi témata kynologie a veterinární medicína velmi blízká. Veterinární fyzioterapie malých zvířat je poměrně novým oborem, který u nás donedávna nebyl příliš známý, a zatím o něm není na našem trhu dost literatury. Konkrétně o hydroterapii neexistuje v češtině žádná kniha, což pro mě bylo velkou motivací k překladu.

Kniha Sabine Baumgartner a Sabine Zemly mě zaujala tím, že je velmi přehledná a praktická. Autorky v ní popisují léčivou sílu vody, jak a kdy se začala používat jako léčebný prostředek, nejprve v humánní, později ve veterinární medicíně. Dále se zaměřují na jednotlivé metody hydroterapie a jejich praktické využití při různých onemocněních, popisují konkrétní případy a radí, co vše je potřeba k otevření vlastní fyzioterapeutické praxe, včetně potřebného vybavení a pomůcek. Text je doplněn mnoha obrázky a tabulkami. Obě autorky samy provozují fyzioterapii i hydroterapii pro psy, proto mají nespočet zkušeností z praxe.

Pro svůj překlad jsem si zvolila kapitolu č. 4 *Hydrotherapie*, která se věnuje hydroterapii obecně, popisuje jednotlivé metody a jejich užití, a dále kapitolu č. 11 *Aus der Praxis*, která se zabývá konkrétními pacienty a výsledky terapie. Mým cílem je přiblížit toto téma širší veřejnosti a ukázat na praktických příkladech, že je hydroterapie i pro malá zvířata velmi prospěšná.

Moje bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První částí je překlad vybraných kapitol knihy, v druhé části následuje odborný komentář k překladu. V komentáři budu nejprve analyzovat výchozí text podle modelu Christiane Nordové (2009), dále se budu věnovat výběru překladatelské metody, problémům, se kterými jsem se při překladu setkala, a překladatelským posunům, které byly nezbytné pro vytvoření ekvivalentně funkčního překladu originálu. Vycházím především z rozdělení překladatelských postupů podle Jiřího Levého (2012) a typologie posunů podle Antona Popoviče (1975).

V komentáři k překladu budu pro větší přehlednost používat zkratky VT pro výchozí text a CT pro cílový text.

2 Překlad

Hydroterapie

Dva atomy vodíku a jeden atom kyslíku – chemické složení živlu vody H_2O se zdá být na první pohled relativně jednoduché. I když tento všem známý vzorec vypadá docela nenápadně, ukryvá v sobě velkou sílu. Vedle vnitřního užití se totiž i vnější aplikaci vody přisuzují léčivé účinky. Veškeré léčebné metody, které se užívají externě, spadají pod obecný pojem hydroterapie.

Co rozumíme pod pojmem hydroterapie?

Hydroterapie (ze starořeckého hýdor = voda a therapía = terapie) nebo také vodoléčba je pevnou součástí fyzioterapie, přestože se jedná o terapii fyzikální. Byla totiž vyvinuta na základě vědecké teorie mechaniky tekutin, vlastností vody, pohybu a fyziologie.

Hydroterapie zahrnuje druhy léčby, které využívají přirozených reakcí na vnější podněty. Její účinek a účinnost můžeme vysvětlit tzv. principem akce – reakce, tedy fyziologickými reakcemi těla na vnější podněty. Můžeme tak pracovat s termickým podnětem vody, tzn. se schopností přenášet chlad a teplo, nebo s mechanickým podnětem, např. v podobě hydrostatického tlaku nebo vztlakového a třecího odporu.

Hydroterapií rozumíme také vnější aplikaci vody za účelem léčby akutních nebo chronických potíží, stabilizace tělesných funkcí, zdravotní prevence, rehabilitace nebo regenerace. Jednotlivé metody terapie se odlišují podle skupenství vody, které může být pevné, plynné nebo kapalné.

Voda jako živel v sobě ukrývá velkou sílu. Léčivý účinek se přisuzuje nejen jejímu vnitřnímu užítí, ale i vnější aplikaci.

Metody terapie

Podle toho, které skupenství vody pro hydroterapii využíváme, rozlišujeme různé metody terapie.

Termoterapie

Termoterapie využívá termických podnětů vody. Můžeme tak do těla cíleně přivádět a stejně tak z něj odvádět teplo, abychom docílili požadovaného účinku. K termoterapii tedy řadíme jak tepelnou, tak chladovou terapii. Skupenství vody zde zatím nehraje žádnou roli.

Kryoterapie

Při chladové terapii, tzv. kryoterapii (ze starořečtiny kryos = studený), se k léčbě různých potíží využívá chlad. K tomu, abychom dosáhli požadovaného účinku, aplikujeme různé prostředky, od studených zábalů po ledové obklady na lokálních místech. Smyslem kryoterapie je využít rozdílu teplot mezi teplým tělem a chladným okolím, popř. chladným terapeutickým prostředkem. Požadovaným cílem chladové terapie je odebrat teplo z ošetřované tkáně a alespoň krátkodobě zmírnit bolesti. Můžeme využít i ochlazení celého těla, např. k rychlému snížení vysoké horečky. Obecně musíme krátkodobou aplikaci chladové terapie odlišit od dlouhodobé, protože má jiné účinky. To, že chlad tlumí zánět a bolest při

pohmožděninách a natrženích svalů, šlach i vazů, známe již dlouho. Ale terapie je užitečná i při zlomeninách kostí a při těžších zraněních svalů.

Protože chlad ovlivňuje i kardiovaskulární systém, snižuje se ukládání tekutin po operaci, stejně tak dochází k tlumení zánětu, a to vede k rychlejšímu uzdravení. Snížením svalového napětí se také zmírňuje bolest.

Kryoterapie má následující účinky:

- **Snižuje prokrvení.**

Krevní cévy se stahují a dochází k vazokonstrikci (zúžení cév). Při delším působení chladu dochází ke snížení kapilární permeability (propustnosti nejmenších cév), čímž se zmenší především edémy (nahromadění vody ve tkáni).

- **Tlumí záněty.**

Dlouhodobá kryoterapie vede vedle snížení prokrvení také ke zpomalení buněčného metabolismu a ke zmírnění zánětlivých procesů.

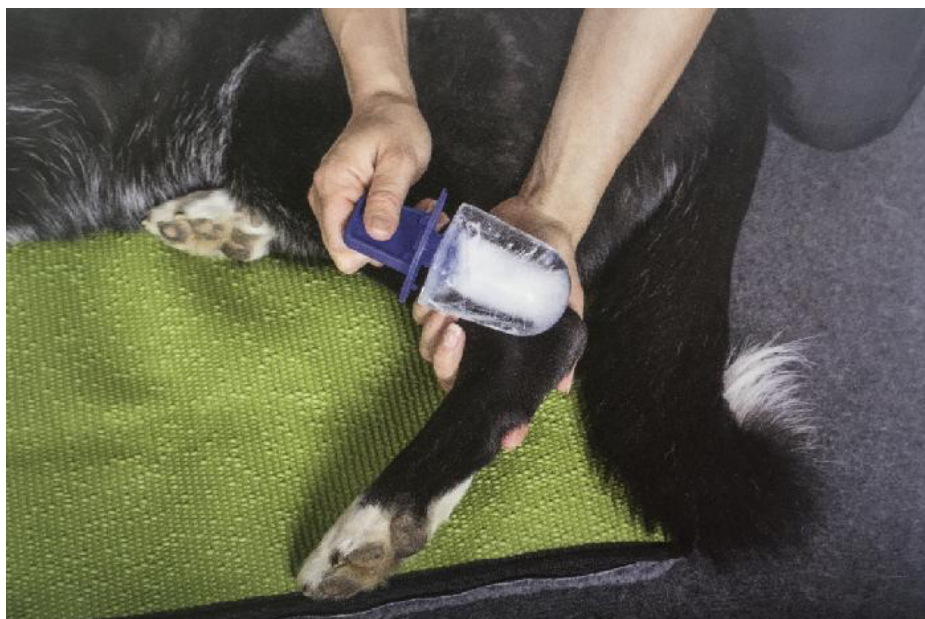
- **Zmírňuje bolesti.**

S narůstajícím ochlazením jsou tkáně stále necitlivější vůči bolesti, subjektivní vnímání bolesti se sníží.

- **Mění svalové napětí.**

Chlad způsobuje krátkodobě zvýšení a dlouhodobě snížení svalového tonu (napětí). Navíc se snižuje kontraktilita svalů. To vše může ovlivnit snížení bolesti.

Kryoterapie, podle doby trvání a intenzity ošetření, zvyšuje krevní tlak, snižuje srdeční frekvenci, zvyšuje viskozitu synoviální tekutiny (kloubního mazu), snižuje rychlost vedení nervového vzruchu a zpomaluje dýchání.

Terapie pomocí tzv. nanuku, kterým se potírá bolestivá oblast. Ovšem jen po krátkou dobu, protože jinak hrozí nebezpečí omrzlin.

Metody lokální kryoterapie

Kryoterapii můžeme provádět aplikací různých pomůcek, které se liší druhem, teplotou, dobou a místem užití. Jedno mají ale společné – odebráním tepla dochází k ochlazení tkáně.

- **Nanuk**

Zmrzlá voda ve tvaru nanuku, kterou roztíráme na kůži, abychom zmírnili bolesti.

- **Studené obklady / gelové polštářky**

Jejich tvar se dokonale přizpůsobí kloubům psa. Obecně je třeba se vyhnout přímému kontaktu s kůží a vždy obklad podložit látkou, aby nedošlo k povrchovým omrzlinám.

- **Chladící sprej**

Jeho pomocí nanášíme mlhu, která působí sice krátkodobě, ale zato je silně chladivá.

- **Zábal**

Vhodné je použít látku namočenou v ledové vodě, studené bahno, masážní olej nebo tvaroh.

Pozor: Příliš dlouhé nebo nesprávné užití kryoterapie může vést k omrzlinám!

Tepelná terapie

Při tepelné terapii se teplo aplikuje na celé tělo nebo pouze na jeho jednotlivé části. Teplo aktivuje látkovou výměnu, ovlivňuje funkci orgánů a podporuje prokrvení. Pojivová tkáň se stává pružnější, je podporován růst a regenerace buněk a uvolňují se svaly. V neposlední řadě může teplo také zmírňovat bolesti. Pro lokální tepelnou terapii jsou vhodné horké obklady, hřejivé polštářky plněné různými zrny nebo třešňovými peckami, stejně jako rašelinové zábaly, červené světlo nebo jednorázové hřejivé sáčky. Obzvláště intenzivního tepelného účinku lze dosáhnout pomocí horké role, která produkuje vlhké teplo.

Horká role je lokální léčba teplem, která má zároveň i masážní účinek. Vlhké teplo dlouho vydrží a vsřebává se hluboko do tkáně.

Horká role

Horká role je fyzikální aplikací tepelné terapie. Vedle lokální aplikace tepla má zároveň i masážní účinek.

Terapeut k ošetření používá ručník srolovaný do trychtýře, do jehož středu nalije vařící se vodu. Než voda prosákne vrstvami, sníží se teplota do začátku ošetření asi na 70 °C. Tato teplota je pro psa příliš vysoká. Roli bychom proto měli použít, až když se ochladí na příjemných 50 °C.

Roli přiložíme na ošetřovaný úsek těla krátkými, ale intenzivními tlakovými pohyby. Role se skládá z více vrstev, které postupně odvíjíme, a tak nanášíme vlhké horko, které je v nich uložené.

Na ošetřených místech na těle dochází k výrazně zvýšenému prokrvení. Protože terapeut může teplo dobře ovládat, dochází u psa jen k nízké zátěži krevního oběhu.

Po ukončení ošetření zůstává místo ještě několik hodin zahřáté a jeho teplota se snižuje.

Jako horká role se používá ručník srolovaný do trychtýře, do jehož středu se nalévá vařící voda.

Léčba teplem je vhodná při degenerativních onemocněních kloubů a páteře, obzvláště při artróze a změnách meziobratlových plotének. Právě při artróze vede lokální tepelná terapie k lepšímu prokrvení postižených kloubních pouzder. Živiny se tak mohou lépe dostat dovnitř

kloubu. Jako další možnost, jak přivádět teplo intenzivně do hloubky kloubu, se nabízí elektroterapie nebo také ultrazvuková terapie.

Parní terapie

Pro úplnost bychom měli zmínit také parní terapii, která ovšem pro psy nepřichází v úvahu, protože termoregulace u psů a u lidí se nápadně liší.

Jedná se o terapii, která se provádí při vysokém tlaku, alergiích a artritidě. Hlavním smyslem parní terapie je vystavit kůži horké vodní páře, aby vznikla krátkodobá horečka, otevřely se póry a podpořila se oxidace proudu krve. Terapii můžeme provádět v lázni, jako je třeba turecká lázeň, sauna nebo parní lázeň.

Z dějin hydroterapie

Už v antice byla voda vzácná a přisuzovaly se jí léčivé účinky. Vodoléčba tak patří k nejstarším léčebným prostředkům lidstva. Zatímco dříve se věřilo, že nemocní byli napadeni démony, které voda mohla vyhnat, v průběhu času se o jejím účinku vyvinula úplně jiná představa. Lidé se domnívali, že nemocní byli nečistí a omývání celého těla museli podstoupit, aby nemoc řádně smyli. Rituální omývání praktikovalo mnoho kultur i náboženství, například Egypťané v Nilu nebo Indové v Ganze.

V roce 216 bylo před branami Říma otevřeno jedno z největších antických lázeňských zařízení, Caracallový lázně, ve kterých se denně zastavilo až 8 000 lidí.

Řekové prováděli koupele ve studených řekách a mořích, kterými se již od mládí otužovali. Oproti tomu staří Římané se po kúře ve studené vodě oddávali teplým koupelím. Ve starověkém Římě vznikaly lázně, které sloužily k odpočinku a nabízely obě metody současně. Stále více se proměňovaly na společenská centra. Teprve později se zakládaly veřejné lázně i ve velkých městech helénistických říší. Není tedy zvláštností, že účinek teplé a studené vody znal i Hippokrates a coby „otec lékařství“ jimi léčil různé zdravotní obtíže. Postupně vznikaly také termální lázně, a díky nové myšlence, že na každou nemoc existuje správná vodička, rostlo množství pramenů jako houby po dešti. S koncem Římské říše ale stejně tak rychle zase zmizely.

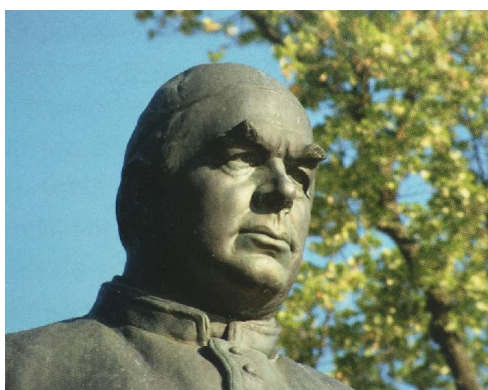
Také mnoho jiných národů považovalo vodu za léčebný prostředek. Vznikaly nové budovy a místa určená ke koupání, potní lázně nebo také potní chýše, které byly známé od indiánů. To vše sloužilo nejprve k očištění, podobně jako sauna u Finů nebo parní lázeň u Turků.

Ve středověku zaznamenala hydroterapie úplný pokles, protože voda byla označována za příčinu přenosu mnoha infekčních nemocí. Teprve v 17. století došlo u vodní terapie k renesanci – přímořské lázně, léčebné koupele a termální lázně zažívaly opravdový boom. V roce 1797 zveřejnil anglický lékař Dr. James Curie článek o účincích horké a studené vody v souvislosti s různými nemocemi a informoval v něm o úspěšnosti léčby.

První německé zařízení pro vodoléčbu zřídil Vinzenz Prießnitz v roce 1826 ve Slezsku. Sice nevyvinul žádné nové lékařské teorie, ale svými vodními kúrami a venkovními koupelemi rozšířil povědomí o hydroterapii mezi veřejností. Johann Siegmund Hahn byl společně se svým otcem průkopníkem hydroterapie jako alternativní léčebné metody i vědy. Proslavil se jako autor knihy o síle a účinku vody u nemocných, jak při vnitřním, tak při vnější aplikaci. Kniha byla poprvé vydána roku 1738. Hahn zde spojil své vlastní praktické poznatky z výzkumu a zkušenosti svých bývalých kolegů, především Angličanů, s užitou vodoléčbou.

Založením prvních přímořských lázní Heiligendamm u Baltského moře v roce 1793 začalo léčení i v Německu.

Koncepty terapie Sebastiana Kneippa se úspěšně užívají dodnes.

V Evropě 19. století vznikalo stále více zařízení pro vodoléčbu, většinou také společně s tzv. zařízeními pro léčebnou gymnastiku, ve kterých se léčily „všechny druhy poškození kostí, svalů a kloubů, ztuhnutí a zkrivení“. V první řadě zde probíhala léčba studenou vodou nebo koupele ve studené mořské vodě. Díky německému faráři Sebastianu Kneippovi pronikla do Německa v polovině 19. století vodní léčba, která byla před mnoha lety zapomenuta. Když sám onemocněl tuberkulózou, jež byla tehdy ještě nevléčitelná, objevil Kneipp v roce 1846 knihu od Johanna Siegmunda Hahna a léčivou sílu vody ihned vyzkoušel na vlastní kůži. Poté, co knihu přečetl, se chodil každý den vykoupat do ledového Dunaje, doma prováděl koupele dolní poloviny těla a poléval se vodou, až se nakonec úplně uzdravil.

Po této zkušenosti vyvinul vodní léčebnou terapii, která měla pomoci i ostatním lidem, především těm, kteří si nemohli dovolit zaplatit lékaře. Narozdíl od dřívějších metod vodoléčby byla pro Kneippa rozhodujícím kritériem nejen voda sama o sobě, ale i pohyb v ní. Jeho terapie se také nově prováděly v teplé vodě, jak tomu bylo již v antice. Kneipp je tak považován za objevitele omývání, koupelí, polévání, zábalů a parních lázní, takových, jaké se provádějí i dnes. K léčbě vodou předepisoval navíc ještě chůzi naboso po mokřích loukách a ve studeném sněhu, šlapání ve vodě a terapeutické masáže.

Kneipp po své smrti zanechal vedle dvou knih o léčivé síle vody a rad o zdravějším životě také mnoho vědomostí o léčbě vodou a jejích dobrých výsledcích, na které navázala klasická medicína a dále je rozvíjela. Nakonec z nich vznikla hydroterapie, jak ji známe dne

Hydroterapie u psů

Jako mnoho terapií, které jsou úspěšné v humánní medicíně, se i hydroterapie ve 20. století začala používat u zvířat. Zpočátku se vodní terapie aplikovala jen u koní. Koupali se v mořské vodě, aby se jim posílily nohy a zabránilo se tak zraněním. Protože čím dál více rostla popularita jezdeckví, a ne vždy se v blízkosti nacházelo moře, stavěly se obrovské bazény se slanou vodou, ve kterých koně plavali.

Pokud jde o psy, hydroterapie se nejprve prováděla u chrtů, kteří se tak cíleně a šetrně připravovali na závody. I v tomto případě se psi trénovali ve vodě, aby se předešlo zranění při běhu a opotřebení kloubů. Využívání terapie ze zdravotního hlediska se rychle rozšířilo na ostatní plemena psů, a tak se hydroterapie stala běžnou terapií pro psy, která se často používá společně s jinými ošetřeními. Někdy je díky ní dokonce možné předejít operaci. V každém případě urychluje rehabilitaci.

Různé metody aplikace vodní terapie, které se aplikují u lidí, nelze kompletně použít na psy. Například pobyt v sauně je pro psa úplné tabu. V úvahu přichází jenom metody, jako je podvodní pohyblivý pás, plavání, podvodní masáže a koupele. Ale i u psů v zásadě platí, že ve vodě je tělo lehčí. Díky tomu mohou provádět pohyby, které by na suchu už nezvládli. Tyto různé metody, které mají často také odlišný účinek, mohou být využívány při mnohých zdravotních problémech.

Plavání obecně

Obecně panuje názor, že plavat umí každý pes. Toto tvrzení není úplně správné. Každý zdravý pes je sice schopný plavat, stejně jako každý zdravý člověk. Samozřejmě jsou čtyřnožci, kteří skáčou do studené vody hned, jakmile ji uvidí, a jiní, kteří se jí naopak za všech okolností vyhýbají. Existuje ale mnoho jedinců, které musíme plavání naučit. Sice to nezávisí vždy na plemeni, ale přesto můžeme říct, že plemena, která byla vyšlechtěna speciálně pro práci ve vodě, jako jsou například labradorští retrívři, novofundlandští nebo portugalské vodní psy, vodu přirozeně milují.

Existují také rozdíly typické pro konkrétní chovy, kterým musíme při hydroterapii věnovat zvláštní pozornost. Problémy při plavání může způsobit stavba těla i osrstění. Psi brachycefalických plemen s krátkými nosy, jako jsou buldoci, psi s těžkým tělem a krátkými nohama, např. basset, a psi s extrémně dlouhou srstí, jako je puli, nemají pro plavání zrovna vhodné dispozice. I oni se to ale mohou za pomoci plovací vesty naučit. Vesta při plavání slouží ke stabilizaci v horizontální poloze. V psím světě se to ostatně moc neliší od toho lidského: Když přijdou děti a štěňata do styku s vodou v co nejmladším věku, zvyknou si na ni rychleji a odmala si plavání osvojí. Učí-li se psi plavat až v pozdějším, nebo dokonce seniorském věku, budou se zpravidla snažit o to, aby co nejdříve zase cítili pevnou půdu pod nohama – stejně jako starší lidé.

V závislosti na celkovém fyzickém a zdravotním stavu můžeme dopřát hydroterapii psům jakéhokoli věku. Pokud provádíme vodní terapii za účelem získání dobré kondice a zlepšení zdravotního stavu, měl by být pes minimálně šest měsíců starý. Závisí to ale také na plemeni a konkrétním psu. Větší psi potřebují k dospívání delší dobu než ti menší. Plavecká cvičení musíme proto patřičně přizpůsobit tak, abychom zabránili přetížení a poškození kloubů, a také se vyhnuli příliš rychlému nárůstu svalové hmoty. Tvorba svalů je sice jednou z největších výhod hydroterapie, ale pro mladého psa, jehož kosti ještě nejsou plně vyvinuty, může být spíše kontraproduktivní.

Obecná pravidla, která by měl majitel při plavání psa dodržovat:

- Plavat by měli jen psi, kteří jsou zdravotně v pořádku.
- Pes jde do vody jen tehdy, když sám chce. Pokud si pes na vodu nezvykne pozitivním přístupem, nevstoupí do ní. Výjimkou je, když psovi oblečeme plovací vestu.

- Pes by neměl plavat s plným žaludkem.
- Pes by při plavání neměl mít uvolněný obojek, mohl by se do něj zaplést.
- Ve velkém horku by pes neměl skákat do studené vody, v opačném případě hrozí nebezpečí problémů kardiovaskulárního oběhu.
- Plavání v silném proudu vody pro psa nepřipadá v úvahu.
- Na dně nesmí být objekty, u kterých hrozí nebezpečí, že by se o ně pes mohl zranit, např. střepy.
- Psi se musí po plavání osušit, ať už kvůli chladným venkovním teplotám nebo kvůli ochraně před sluncem, protože mokrá srst nechrání před UV zářením.
- Protože psi často přeceňují své schopnosti, musíme zařadit dostatečné množství přestávek.
- Slaná voda ve spojení s pískem není vhodná pro každý druh psa a může i při malých poraněních tlapek vést k těžkým zánětům.
- U moře bychom pro psa měli mít vždy dostatek čiré pitné vody, slaná voda neutiší žízeň, naopak způsobí ještě větší.
- Plavání podněcuje činnost střev, proto je nutné mít s sebou sáčky na exkrementy.
- Potápění by mělo být pro psy tabu, protože voda v uších může vést k bolestivým zánětům.
- Trpí-li pes následující den opožděnou bolestí svalů, je možné dobu plavání zpočátku přizpůsobit.
- Příčina tzv. syndromu mrtvého ocasu (Cold Tail Syndrome) sice není jasně určena, objevuje se ale často po dlouhém plavání ve studené vodě, proto bychom se mu raději měli vyhnout.

Podvodní pohyblivý pás

Terapie na podvodním pohyblivém pásu je už několik let úspěšnou metodou pro psy a používá se v oblasti rehabilitace i při tréninku. Protože se jedná o obzvlášť šetrný způsob léčby, je dobrým doplněním veterinární terapie i fyzioterapie. Obecně je pro terapii na podvodním pohyblivém pásu nezbytné, aby ji prováděl zkušený terapeut. Pokud psa pošleme na pás, aniž bychom předem provedli analýzu stereotypu chůze, důkladně si promluvili s majitelem psa a během terapie psa obzvlášť intenzivně pozorovali při jeho pohybech, může to vést ke zhoršení zdravotních problémů až k těžkým následkům.

Indikace terapie na podvodním pohyblivém pásu

- onemocnění ramene (např. OCD)
- onemocnění lokte (např. DLK)
- onemocnění karpu
- onemocnění páteře (např. CES, degenerativní myelopatie, infarkt míchy, výhřez meziobratlové ploténky)
- onemocnění kyčle (např. DKK, artróza, resekce hlavice femuru)
- onemocnění kolene (ruptura zkříženého vazů, luxace pately)
- onemocnění hlezenního kloubu (OCD)

Trénink na podvodním pohyblivém pásu probíhá ve speciální vaně se dvěma ocelovými nádržemi: zásobníkem vody a vanou s pohyblivým pásem. Zpravidla disponuje třemi skleněnými stěnami, na trhu jsou již i vany se čtyřmi stěnami. Většinou jde jedna stěna sklopit, takže pes může přes gumovou podložku vstoupit přímo do vany. Ohřátá voda se napustí teprve tehdy, když pes stojí v nádrži. Jeho končetiny jsou přitom z větší části až po břicho nebo kyčle ponořeny ve vodě. Pohyblivý pás zapneme až tehdy, když si pes na vodu zvykne. Jeho rychlost se přizpůsobí potřebám konkrétního psa. Pro zvýšení intenzity můžeme zapnout protiproud, zvýšit rychlost nebo zvětšit úhel sklonu pásu, a podle potřeby tak můžeme dosáhnout vyššího efektu tréninku

Informace týkající se podvodního pohyblivého pásu

Většinu podvodních běžeckých pásů je možné nastavit do šikmé polohy. To je důležitá funkce tréninku při individuální výstavbě svalového a šlachového aparátu s cílem zatížit přední nebo zadní končetiny. Dá se tak totiž simulovat výstup na kopec, popř. sestup z kopce.

Terapii na podvodním pohyblivém pásu nabízí svým zákazníkům stále více psích fyzioterapeutů, v neposlední řadě také proto, že ji vyžaduje stále více majitelů psů. Pořízení pásu je ovšem spojeno s velmi vysokými náklady, minimum je přibližně 20 000 eur (520 000 Kč), běžná cena kolem 30 000 eur (780 000 Kč). Záleží také na vybavení – na tom, jak efektivní je filtrační systém, je-li pás vybaven protiproudovým systémem, je-li možné ho nastavit do šikmé polohy nebo ho zvednout, jsou-li stěny nádrže prosklené, pracuje-li tiše, jak

je vstup přizpůsoben psům a dá-li se jeho rychlost plynule ovládat. Vedle pořizovacích nákladů musíme samozřejmě počítat také s náklady na údržbu.

Zde by fyzioterapeut neměl zapomenout zvážit, kdy má užití pásu pro psa skutečně smysl. Protože jsou pořizovací náklady tak vysoké, může se stát, že fyzioterapeut neodolá pokušení a bude chtít na pás postavit co nejvíce psů.

Během terapie musí pes chodit proti odporu vody. Díky vztlaku vody se sníží hmotnost těla, pohyb kloubů je tak šetrnější, a zároveň se zlepší zásobení synoviální (kloubní) tekutinou. Navíc se při tréninku chůzí posílí svalstvo. Psům s neurologickými problémy, kteří jsou kvůli své nemoci často dočasně ochrnutí, mohou pomoci speciální asistenti, postroje nebo plovací vesta.

Cíle terapie na podvodním pohyblivém pásu:

- zmírnění bolestí, které jsou důsledkem degeneračních onemocnění
- nárůst svalové hmoty po ortopedických operacích
- zamezení ubývání svalů u starších zvířat
- rychlá mobilizace psů po operacích
- zlepšení výkonu u sportovních a pracovních psů
- obnovení pohybů při neurologických poruchách
- zkrácení rekonvalescence
- koordinační cvičení při neurologických poruchách
- úbytek váhy, jenž přináší úlevu pro klouby
- posílení vazů, svalů a šlach po zraněních
- všeobecné zlepšení funkce kloubů

Odlehčení je výhodné právě pro psy, kteří trpí artrózou nebo jinými chronickými problémy kloubů. Podvodní pohyblivý pás je vhodný také k tréninku po operaci, protože rehabilitační fáze u tohoto druhu tréninku zpravidla trvá krátkou dobu. Na pásu se psi naučí znovu se pohybovat úplně normálně a bez bolestí. Vyvarujeme se tak následků způsobených svalovou atrofií. Přitom se zlepší pohyblivost, posílí kardiovaskulární systém, zlepší se dýchání

a pes se postupně dostane do kondice. Doporučená teplota vody od 26 do 28 stupňů má navíc příznivý vliv na celý organismus, uvolňuje svaly, a tak působí pozitivně na psychiku psa.

Samotná terapie je při správném užití šetrná a efektivní a musí být přizpůsobena pro každého psa podle jeho individuálních potřeb. Bohužel neexistují žádné standardizované údaje, podle kterých bychom se mohli řídit. Pohybem ve vodě pes namáhá určité svalové skupiny, které by jinak šetřil kvůli bolesti. Protože když zaujímá pes takové držení těla, aby se vyhnul bolesti, ubývají mu určité svaly, které přestanou být zatěžovány, oproti tomu jiné jsou přetíženy a křečovitě se stahují. To nevyhnutelně vede k tomu, že se šetří další svaly, což vede znovu k přetížení dalších svalových skupin. A tak se dostáváme do začarovaného kruhu...

Hladina vody na podvodním pohyblivém pásu je individuální, závisí na psovi: na jeho velikosti, potížích nebo také na cílech tréninku.

Pomocí pásu se usnadňuje učení nových, popř. starých pohybů, a tím se zvětšuje rozsah pohybu kloubů. Nejlepších výsledků se dá dosáhnout kombinací tréninku s dalšími prostředky fyzioterapie.

Nastavením výšky hladiny vody můžeme cíleně podporovat pohyb jednotlivých kloubů. Obecně se zjistilo, že ohebnost postiženého kloubu je největší, když se nachází pod vodou.

Doba trvání terapie se zvyšuje pomalu a individuálně se přizpůsobuje konstituci psa. Na začátku trvá pouze několik minut, po více terapiích, díky kterým se pes dostane do kondice, může trvat až 25 minut.

Možnosti tréninku na podvodním pohyblivém pásu jsou sice různorodé, pokud jde o způsob a cíle terapie, obecně pás ale nemůže využít všech výhod, které vodní terapie nabízí. Psi totiž musí být stále v chůzi. Pohyblivý pás přitom ovlivňuje pohyb tlapek, pes se už nemusí odrážet, aby šel dopředu, stačí když zvedá nohy. To ale trvale neovlivní jeho držení těla. Může se tak stát, že psovi i po terapii na pásu zůstane špatné držení těla.

Hladina vody na podvodním pohyblivém pásu

- Hladina vody závisí na velikosti psa a jeho momentálních obtížích, popř. na individuálních cílech.
- Čím více vody napustíme, tím snadněji se pes pohybuje, protože musí nést méně vlastní váhy.
- Pokud je hladina vody nižší, pohyb je namáhavější, a pes musí vyvinout větší sílu, aby se posunul dopředu.
- Abychom zvýšili odpor, můžeme použít funkci, která umožňuje našikmení, nebo protiproud.
- Výška hladiny vody má vliv na sílu, kterou pes musí vynaložit k tomu, aby šel proti odporu. Tím se zároveň ovlivňují pohyby končetin a držení těla. Navíc lze určit konkrétní oblasti, které by měly cvičit a které odpočívat.
- Při obtížích kloubů musí hladina vody dosahovat minimálně nad postižený kloub – při ruptuře zkříženého vazů asi nad koleno.

Nebezpečí a rizika podvodního pohyblivého pásu

Není pochyb, že podvodní pohyblivý pás může být pro psy velmi prospěšný, ať už jako terapie nebo jako trénink, ale pouze tehdy, když se správně používá. Pokud se k tomu postavíme stylem „hodit psa dovnitř, zavřít a otočit kohoutkem“, tak se nic nestane. K tomu, abychom mohli

pás začít efektivně využívat, potřebujeme mnoho zkušeností. Navíc musíme ještě před první terapií provést důkladnou prohlídku a důkladně si promluvit s majitelem psa.

- Nevhodný trénink na podvodním pohyblivém pásu může způsobit těžké následky. Proto není nejdůležitější to, jestli terapeut podvodní pohyblivý vlastní, ale kolik s ním má zkušeností.
- Špatné použití může vést k přetížení kloubů, v nejhorším případě také k zánětům. Stávající zdravotní problémy se mohou během několika tréninků zhoršit a znovu způsobit poškození.
- Je nezbytné, abychom psa během tréninku intenzivně pozorovali a stále upravovali a optimalizovali podmínky terapie, jinak se pes rychle naučí špatnému pohybovému stereotypu. Pokud se některé svalové partie zatěžují příliš, jiné naopak zase málo, je předem jasné, že dojde ke zhoršení.
- Pokud nemá terapeut dostatečné zkušenosti se správným nastavením a terapie probíhá v příliš malém množství vody za příliš velké rychlosti nebo trvá příliš dlouho, mohou se poškozené klouby rychle přetížit. Jako následek může pes po terapii dokonce ochrnout.
- Pokud podvodní pohyblivý pás vyvolává u psa strach a stres, vede to neodvratně k napětí ve svalech a terapie pak může působit kontraproduktivně.

Podvodní masáž

Podvodní masáž je klasická metoda terapie z lidské medicíny, už dlouhou dobu se ale používá i u zvířat.

Pomocí vody, která je pro psa příjemně ohřátá, se provádí tlaková masáž, přednostně na bolestivých místech. Teplá voda uvolňuje svalovou soustavu a klouby psa. Podvodní masáž zpravidla probíhá na podvodním pohyblivém pásu. Terapie se provádí ohřátou vodou pomocí integrované trysky.

Podvodní masáž se provádí manuálně. Obecně se při ní projevují vedlejší pozitivní účinky, jako je vztlak vody a teplo, které obklopuje tělo. Pro psy, kteří nemají rádi, když se jich někdo dotýká, nebo trpí extrémně silnými bolestmi, je podvodní masáž ideální. Stejně tak pro psy seniory je tato masáž vhodným wellness.

Psi, kteří se bojí vody, by se měli být masírovat raději klasickým způsobem, podvodní masáž by u nich mohla mít kontraproduktivní účinky.

Stangerova koupel

Stangerova koupel je hydroelektrická celková koupel. Ve speciálních vanách se nacházejí po stranách galvanizované kovové desky. Tyto desky slouží jako kladný pól (anoda) a záporný pól (katoda), a tak působí na tělo odlišně. Připojení desek ke kladnému a zápornému pólu je u většiny van libovolné. Pomocí pultového ovladače může terapeut regulovat intenzitu proudu a rozdělení mezi anodu a katodu.

Účinek Stangerovy koupele spočívá v první řadě v tom, že vodou proudí stejnosměrný proud. Pes proud necítí, ale pocítuje pouze svrbění na kůži, neboť intenzita proudu se přizpůsobuje individuálně. Při silnějším proudu nesmí dojít k bolesti, stejně tak se nedoporučuje příliš slabý proud.

Během Stangerovy koupele stojí pes ve speciální vaně a dostává elektrické impulzy, které jsou individuálně přizpůsobeny jeho potížím. Pokud je tělo vystaveno stejnosměrnému proudu, dochází ke zrychlení prokrvení kůže, a také hlouběji uložených svalů, a tím se zlepšuje metabolismus. Silný průtok krve je ovlivněn kromě proudu také tepelným podnětem vody. Teplota vody ve Stangerově koupeli se řídí za prvé snášenlivostí psa, za druhé jeho onemocněním. Při bolestech a svalové hypertonii je teplota vyšší než při svalové hypotonii a parézách. Stangerova koupel pak reguluje napětí ve svalech, tlumí bolest a podporuje prokrvení.

Oblasti užití Stangerovy koupele:

- léčení chronických potíží nebo akutních onemocnění
- silný tepelný účinek zvýšeným prokrvením celého organismu
- zlepšení prokrvení kůže a svalů
- zlepšení metabolismu jednotlivých buněk (regenerace a obnovení)
- svalové kontraktury
- stimulace nervů

Vířivka

Vířivka, často nazývaná také jacuzzi nebo whirlpool, stimuluje vodou o teplotě 38 stupňů nejen krevní oběh u lidí, ale také u psů. Teplota 38 °C totiž přesně odpovídá tělesné

teplotě psa. Kromě toho podporuje průtok krve. Pes si v teplé vodě odpočine, uvolní se jeho svalová soustava a napjaté končetiny. Terapeut tak může psa co nejlépe prohmátat a zjistit, kde jsou napětí, ztuhnutí nebo zkrácení, která bude později ošetřovat dotykem.

Vířivka dělá dobře nejen lidem, ale i psům. Uvolní se v ní svalstvo a napjaté končetiny si odpočinou.

Terapeutické plavání

Na rozdíl od běžného plavání je terapeutické plavání formou hydroterapie, která využívá speciálních vlastností vody. Umožňuje cílený nárůst svalové hmoty před operacemi nebo po operacích, mobilizaci starších a slabých psů, podporuje pohyblivost kloubů, zmírňuje bolesti, redukuje hmotnost a zlepšuje stereotyp chůze. To vše lze optimálně a šetrně zlepšit pomocí terapeutického plavání.

Plavání, ať už terapeutické nebo ne, je aktivní pohyb. Pokud by se psi ve vodě nehýbali, jednoduše by klesli ke dnu. Proto se pohybují instinktivně. Na rozdíl od podvodního pohyblivého pásu je pohyb podstatně výraznější, takže se psi musí více namáhat. Navíc při plavání využívají končetiny, které se až doposud šetřily.

Z praxe

Ebony

Jméno: Ebony

Plemeno: kontinentální buldok

Věk: 4 roky

Váha: 23 kg

Patologie: oboustranná ruptura zkříženého vazů, podezření na dysplazii lokte a kyčelního kloubu

Pohlaví: fena, kastrovaná

Ebony, temperamentní fena, utrpěla nejprve rupturu zkříženého vazů na pravém kolenní, která byla operována pomocí chirurgické metody TPLO (Tibial Plateau Leveling Osteotomy). Jen o dva měsíce později došlo k ruptuře levého zkříženého vazů, která byla rovněž operována. Pravý křížový vaz se přetrhl v důsledku traumatu, zatímco k druhé ruptuře došlo následkem přetížení. Nález dysplazie kyčelního kloubu a lokte sice nebyl veterinárně diagnostikován, ale typické držení loktů a stereotyp chůze Ebony ho připouštějí.

Po měření svalové hmoty (měřeno na stehně) se ukázalo, že svalová atrofie v zadní části těla Ebony způsobila rozdíl tři centimetry mezi pravou a levou zadní nohou, přičemž méně

svalstva vykazovala pravá noha. Kromě toho se ukázaly lehké příznaky zánětu na obou loktech. Všechny testované reflexy byly oproti tomu dobré.

Ebony začala terapii v délce deseti minut. V závislosti na jejím plemeni zahrnovalo těchto deset minut časté přestávky na rampě, ve kterých jí byly překontrolovány vitální funkce.

Zpočátku po první čtyři týdny jsme stanovili intervaly pro hydroterapii na dvakrát týdně. Po této době se síla a kondice Ebony lineárně zvýšila, takže už mohla zůstat v bazénu 15 minut. V důsledku toho jsme se společně s majitelkou dohodly, že změníme intervaly na jednou týdně.

Ebony docházela další tři měsíce jednou za týden na plaveckou terapii. Její síla a kondice se stále zvyšovaly. Svalová hmota v zadní části těla se přizpůsobila a dále narůstala. V posledních čtyřech týdnech terapie vykazovala Ebony normální fyziologické plavecké pohyby zadní části těla. Dodnes je Ebony v dobré tělesné kondici.

Cílem hydroterapie bylo nechat narůst svalovou hmotu na zadních nohách a přizpůsobit svalstvo tak, abychom dosáhli fyziologického stereotypu chůze a zároveň ulevili již přetíženým předním nohám. Kromě toho mělo být odstraněno napětí v zádech, převážně v oblasti krční páteře, což se nakonec také podařilo.

Mika

Jméno: Mika

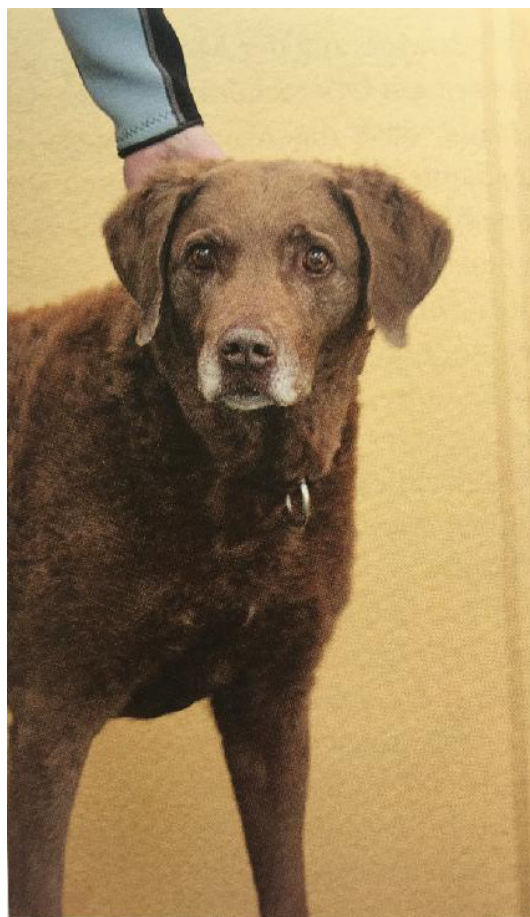
Plemeno: Chesapeake Bay retrívr

Věk: 11 let

Váha: 28 kg

Patologie: spondylóza

Pohlaví: fena, kastrovaná

U Miky bylo vzhledem k jejímu pokročilému věku zásadní zachovat co nejdéle její zdravotní stav, co se týče svalů a pohyblivosti, stejně tak její stability, který byl až doposud dobrý. Po podrobné anamnéze a Dornově terapii následovala hydroterapie. S majitelkou jsme se dohodly, že Mika bude docházet na terapii jednou až dvakrát za měsíc. Do vody chodila obzvlášť ráda, proto si na ni nepotřebovala vůbec zvykat.

Mika docházela po dobu osmi měsíců všechny čtyři týdny na terapeutické plavání. Dobu pohybu ve vodě jsme stanovili nejprve na 15 minut. Terapie zahrnovala protiproud, protože Mika byla v pozoruhodně dobrém tělesném stavu. V tomto období se zvětšil obvod svalové hmoty na zadních nohách (měřeno na stehnech) o celé dva centimetry.

Asi čtyři měsíce poté, co Mika ukončila plaveckou terapii, si její majitelka všimla, že za sebou začala tahat pravou zadní nohu, což bylo i jasně slyšet. Při následné prohlídce se zjistilo, že překlubuje pravou přední nohu, což ukazovalo na poruchu propriocepce (vlastního vnímání těla). Flexorový reflex se ale nedal vyvolat.

Mika následně znovu docházela na plavání pravidelně každé dva týdny. Zjistili jsme, že pokaždé přímo po plavání za sebou přestala tahat zadní nohy, a tak to zůstalo téměř po oba

týdny až do dalšího termínu. Díky pohybu ve vodě Mika vnímala celé své tělo a své zadní končetiny znovu správně zkoordinovala.

Kvůli onemocnění jater, ze kterého se Mika jen pomalu zotavovala, musela na měsíc hydroterapii přerušit. Přes krátkou dobu jsme po jejím uzdravení mohli nahmatat silnou svalovou atrofii pravé zadní nohy – měření na stehně ukázalo rozdíl tři centimetry mezi pravou a levou zadní nohou – a také jsme pozorovali těžké koordinační poruchy pravé končetiny.

Od té doby dochází Mika pravidelně jednou týdně na plaveckou terapii. Její svalstvo narostlo o dva centimetry nalevo a o centimetr napravo. Potíže s koordinací pravé zadní nohy můžeme v tomto intervalu terapie udržovat v mezích.

Cílem hydroterapie bylo udržet všechnu svalovou hmotu, zachovat pohyblivost a zlepšit stabilitu.

Buddy

Jméno: Buddy

Plemeno: labradorský retrívr

Věk: 10 let

Váha: 38 kg

Patologie: dysplazie kyčelního kloubu, spondylóza, artróza, kardiomegalie

Pohlaví: pes, kastrovaný

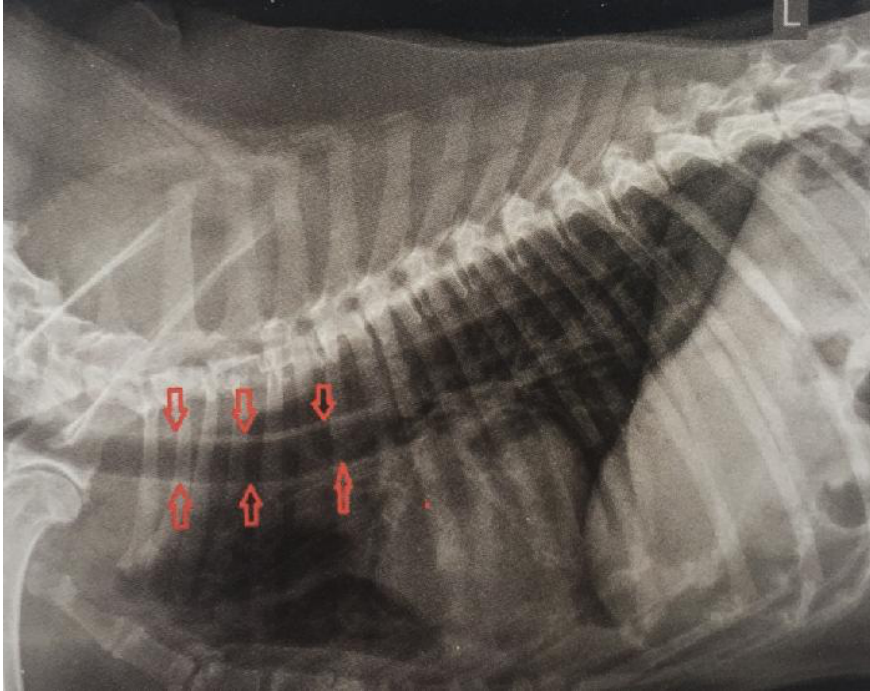
Buddy už odjakživa močil jako fena. Ve věku 10 let navštívil veterináře, protože se po močení už nemohl narovnat, a bylo zřejmé, že trpí bolestmi. Pomocí rentgenových snímků mu byla diagnostikována dysplazie kyčelního kloubu ve stupních D a E (střední a těžká) a spondylóza na bederní páteři. Po důkladné fyzioterapeutické anamnéze se ukázalo, že Buddy trpěl silnou artrózou v obou kyčelních kloubech a oboustrannou svalovou atrofií v zadní části těla, která byla zodpovědná za velkou nestabilitu trupu. Buddy prošlapával přední tlapky a v obou ramenních kloubech se jako následek přetížení objevil zánět. Nadále se mohl vyvolat flexorový reflex a Buddy začal překlubovat. Všechny struktury byly zcela přetížené a Buddy navíc trpěl nadváhou.

Buddy navštěvoval plaveckou terapii jednou až dvakrát týdně. Navíc jsme stanovili týdenní koordinační a pohybový trénink, přizpůsobený jeho konstituci.

Ve dvanácti letech se zhoršila jeho kondice a svalová hmota stále ubývala. Abychom zachovali jeho mobilitu, chodil jednou týdně na hydroterapii, kterou si také velmi užíval. Teplá voda uvolnila napětí ve svalech a Buddy byl i nadále mobilní. Aby se jeho klouby, které už byly postižené artrózou, nepoškozovaly navíc ještě nadváhou, musel Buddy bezpodmínečně

zhubnout. Díky tomu, že pravidelně plaval, ztratil po nějaké době dohromady šest kilogramů, takže jeho konečná váha byla 32 kilogramů.

Ve 13,5 letech Buddymu veterinář diagnostikoval megasophagus (rozšíření jícnu), na který ve věku 14 let zemřel.

Červené šipky na rentgenovém snímku ukazují na rozšíření jícnu (megasophagus).

Cílem hydroterapie bylo udržet všechnu svalovou hmotu, zachovat pohyblivost a zlepšit stabilitu. Napětí se měla uvolnit, a kromě toho byl kladen velký důraz na snížení hmotnosti.

Dita

Jméno: Dita

Plemeno: kříženec

Věk: 8 let

Váha: 20 kg

Patologie: resekce hlavice femuru

Pohlaví: fena, kastrovaná

Dita přišla k veterináři, protože kulhala na pravou zadní nohu. Na základě rentgenových snímků jí veterinář diagnostikoval těžkou artrózu pravého kyčelního kloubu s omezenou pohyblivostí a svalovou atrofií. Bylo rozhodnuto o provedení resekce hlavice femuru. Poté, co jí byly vytaženy stehy, předepsal veterinář Dítě fyzioterapii.

Na rentgenovém snímku vidíme těžkou artrózu pravého kyčelního kloubu.

Po kompletní anamnéze se ukázalo, že mezi operovanou pravou nohou a levou nohou je rozdíl v obvodu svalové hmoty, na stehnech jsme naměřili rozdíl 7 centimetrů. Pro psa její velikosti to byl podstatně velký rozdíl. Navíc ještě kulhala na pravou stranu, což bylo na základě její patologie zcela běžné. Vykazovala také jasnou nestabilitu na pravém kyčli, kterou způsobovala chybějící hlavice stehenní kosti.

Bohužel nebylo možné vodit Ditu dvakrát týdně na hydroterapii, takže mohla být ošetřena jen jednou týdně. Protože to byla velmi bázlivá fena a dlouho si získávala důvěru, chodila do vody nejprve jen na sedm minut, ale po čtyřech týdnech se terapie již mohla prodloužit na dvanáct minut. Také při plavání se Dita bála, což jsme poznali i podle jejích křečovitých pohybů ve vodě. Operovanou nohu měla první tři týdny během plavání ohnutou, dokud se její stav nezlepšil. Také stereotyp chůze na suchu se výrazně zlepšil.

O dva měsíce později Dita už nevykazovala žádné známky ochrnutí a poprvé po dlouhé době zase chodila v klusu. Protože nebylo možné s Ditou pravidelně trénovat i mimo terapeutické plavání, dostavil se úspěch až tak pozdě. Po třech měsících bylo množství svalové hmoty na obou stranách téměř vyrovnané a hydroterapie se tak prováděla už jen každé dva týdny. Dita potom přišla na terapii už jen čtyřikrát.

Cílem hydroterapie bylo nechat narůst svalovou hmotu na pravé noze a přizpůsobit ji levé noze, stejně tak dosáhnout fyziologického stereotypu chůze a uvolnit napětí v zádech.

Trochu jiný pacient: Prunus

Jméno: Prunus

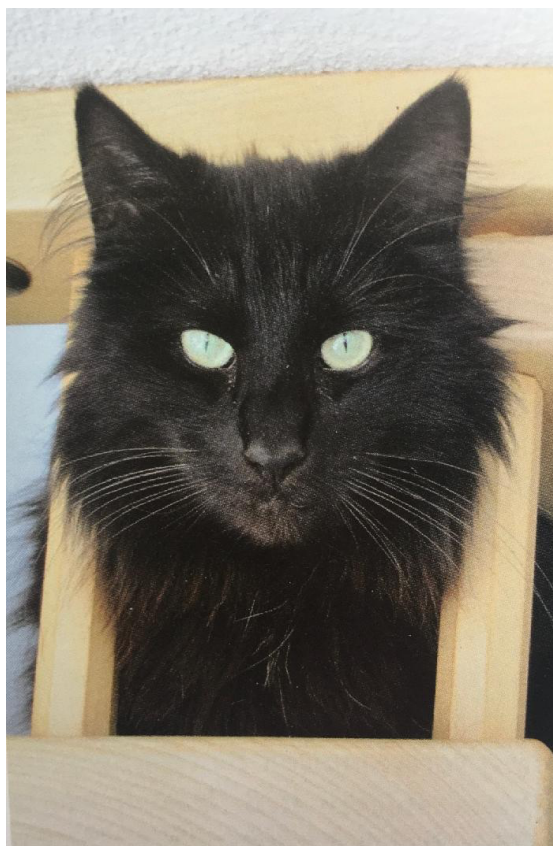
Plemeno: norská lesní kočka

Věk: 7 let

Váha: 5 kg

Patologie: zlomenina pánve

Pohlaví: kocour, kastrovaný

Prunus utrpěl zlomeninu pánve, která byla operativně ošetřena. Repozice se podařila podle výpovědí chirurgů velmi dobře. Prunova kyčelní kost (os ilium) byla zafixována z obou stran pomocí šroubů na jeho křížovou kost (os sacrum), čímž se znovu vybuodovala stabilita kyčlů. Prognóza byla dobrá, aduktory zadní části těla a nervy si měly odpočinout. Prunus se měl během 14 dní začít normálně pohybovat. Ale i tři týdny po operačním zákroku za sebou pořád tahal zadní nohy. Proto mu byla předepsána fyzioterapie.

Když se Prunus objevil poprvé, bylo hned jasné, že budeme muset pracovat s jeho tzv. pamětí na bolest. Všechny pooperační jizvy byly totiž dobře zahojené a nevykazovaly žádné příznaky, které by ukazovaly na to, že se dále jedná o ortopedický problém. Ze začátku proběhla fyzioterapie. Když se Prunův stereotyp chůze nezlepšil, tak u jsme u něho zahájili hydroterapii, jak se očekávalo. Tady si můžeme všimnout, že u kočky je třeba učinit více ochranných opatření než u psa. Kromě neoprenového obleku, který pokrývá přední a zadní nohy, by neměl chybět pár neoprenových rukavic. Je pozoruhodné, jak se kočky před vstupem do vody umí vysmeknout a nedají se přitom zachytit.

Prunovi jsme oblékli plaveckou vestu. Bylo hned jasné, že se ve vodě necítil dobře, protože velmi silně vrčel. Po třech kolech skončila také jeho první hodina plavecké terapie. Přes divoké cákání v bazénu se ale nejasně ukazovalo, že Prunus ve vodě používal zadní nohy.

O týden později následovala druhá hydroterapie, po které Prunus začal znovu používat zadní nohy i mimo vodu. Z důvodu stresu u člověka i u zvířete jsme se rozhodli zůstat u těchto dvou termínů a nejprve vyčkat, jak se bude Prunův stereotyp chůze dále vyvíjet. Prunus zatím opět chodí zcela bez potíží.

Cílem hydroterapie bylo odstranit paměť na bolest.

3 Komentář

3.1 Překladatelská analýza originálu

V této kapitole se věnuji analýze výchozího textu. V mé bakalářské práci se sice zabývám překladem dvou vybraných kapitol, přesto bude analýza pojednávat o celé publikaci. Analýza výchozího textu je nezbytnou součástí překladařovy práce a vede ke vzniku funkčně ekvivalentního překladu originálu z výchozího do cílového jazyka. První ze tří fází překladařovy práce je podle Jiřího Levého (2012) právě pochopení předlohy. Než začneme překládat, je třeba text pochopit jak z jazykové, tak z obsahové stránky, včetně okolností vzniku textu a mnoha dalších faktorů. K tomu slouží právě analýza originálu.

Výchozí text můžeme analyzovat z různých pohledů. Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila model Christiane Nordové, který popisuje ve své publikaci *Textanalyse und Übersetzen: Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse* (2009, s. 39-157). Hlavním cílem analýzy je rozbor tzv. vnětextových a vnitřtextových faktorů, kterým se budu podrobněji zabývat v následující části.

3.1.1 Vnětextové faktory

Vnětextové, neboli situační faktory, jsou podle Nordové (2009, s. 43) „*faktory konkrétní situace, ve které text funguje jako komunikační nástroj.*“ Řadí se k nim následující faktory: vysílatel textu, adresát textu, médium, místo, čas, intence a funkce textu.

3.1.1.1 Vysílatel a autor textu

Nordová (2009, s. 47) ve své pragmatice vysílatele rozlišuje vysílatele a autora (producenta) textu. Vysílatel je osoba nebo instituce, která textem něco sděluje, popř. chce něčeho dosáhnout, zatímco autor textu vytváří text podle požadavků vysílatele. V situaci, jíž se aktuálně zabývám, je podle této teorie autor zároveň vysílatelem textu.

Autorky knihy *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen* jsou dvě. Obě již delší dobu pracují v oboru a mají mnoho zkušeností. Na konci knihy se nachází krátká kapitola, která autorky stručně představuje, je doplněna i o jejich fotografie.

Sabine Baumgartner se narodila v roce 1967 a je diplomovanou fyzioterapeutkou a hydroterapeutkou psů. Žije ve švýcarském Bichelsee, kde provozuje vlastní praxi v těchto

oborech. Kromě toho založila také akademii pro výuku fyzioterapie psů *DogVita*¹, která v roce 2020 z důvodu pandemie koronaviru po sedmi letech ukončila svou činnost.² Sabine je také terapeutkou reiki a pracuje i s koňmi a s lidmi. Jak sama popisuje v předmluvě knihy (2017, s. 11), přestože se narodila jako dcera kapitána, vody se vždy bála. To se změnilo, až když vstoupila do bazénu s prvním pacientem, a hydroterapie ji natolik zaujala, že se rozhodla udělat si speciální kurz.

Sabine Zemla dříve pracovala jako novinářka a šéfredaktorka v médiích. V současnosti je certifikovanou fyzioterapeutkou psů. Provozuje vlastní praxi v bavorském Bayreuthu, kde vedle klasické fyzioterapie nabízí i různé speciální metody. Zaměřuje se především na agresivní a bázlivé psy. Vedle toho také vydává články a knihy s kynologickou tematikou. Více se o ní můžeme dozvědět na jejích webových stránkách.³

3.1.1.2 Adresát textu

Protože se jedná o odbornou literaturu, jsou adresáty textu primárně budoucí fyzioterapeuti, popř. veterinární lékaři, kteří se tímto oborem zabývají. Dále adresátem může být kdokoli, kdo se pohybuje v kynologickém prostředí, např. chovatel nebo majitel psa, který má o hydroterapii sám zájem, popř. uvažuje o studiu či kurzu v oborech fyzioterapie a hydroterapie malých zvířat.

Slovní zásoba je ve většině případů srozumitelná širší veřejnosti, některé části jsou přesto obtížnější. Problém by mohl nastat především u odborných termínů, jako je latinské anatomické názvosloví, názvy a zkratky onemocnění, odborné termíny z ortopedie, fyzioterapie, fyziky a jiných vědeckých oborů. U čtenáře se samozřejmě předpokládá zájem o psy a základní orientace v psím světě.

Autorky v knize popisují, jak si založit vlastní praxi a jaké vybavení a pomůcky je třeba si pořídit, což je určitě výhodné pro začínající fyzioterapeuty nebo pro zájemce o studium. Kniha obsahuje také část, kde jsou vysvětlena i znázorněna jednotlivá cvičení, je ale důležité si

¹ ROTHWEILER, Jörg. Die Hundeflüsterin. In: Tagblatt [online]. 25. 01. 2017 [cit. 18. 06. 2021]. Dostupné z: <https://www.tagblatt.ch/ostschweiz/wil/wil-die-hundefluesterin-ld.583580>

² DogVita Akademie [online]. Dostupné z:

<https://www.beautynailhairsalons.com/CH/Eschlikon/439656106162215/Dogvita--Akademie>

³ Stabile Hunde [online]. Dostupné z: <https://www.stabilehunde.de>

uvědomit, že pokud je čtenářem majitel psa bez vzdělání v oboru, rozhodně by je neměl praktikovat sám bez předchozího vyšetření a konzultace s odborníkem.

3.1.1.3 Intence

Intencí neboli záměrem autorek je informovat příjemce o léčebných účincích vody, jejich využití ve veterinární medicíně, přiblížit čtenáři obor hydroterapie a popsat různé metody jejího užití, včetně názorných ukázek pomocí obrázků a konkrétních případů. Cílem je, jak zmiňuje i Sabine Baumgartner v předmluvě knihy (2017, s. 11), především vzbudit u veterinářů, psích fyzioterapeutů a majitelů psů zájem o obor a ukázat jim, že hydroterapie zaujímá díky svým dobrým výsledkům nenahraditelné místo mezi různými metodami léčby.

3.1.1.4 Médium

Knihy vyšla v německém nakladatelství *Kynos* v Nerdleu, v Porýní-Falci. Jak již napovídá název, nakladatelství se zaměřuje zejména na odborné knihy z oboru kynologie. Nakladatelství založil Dr. Dieter Fleig se svou manželkou Helgou v roce 1980. Protože byli oba chovatelé a milovníci psů, rozhodli se vydávat knihy o psech, které si sami chtěli přečíst a které v té době ještě nebyly na trhu. Za dobu své existence nakladatelství vydalo přes 300 knižních titulů, a i po smrti původních majitelů se těší mezi kynology velké popularitě. Nakladatelství se zaměřuje především na kvalitní literaturu psanou zkušenými odborníky, jak je zdůrazněno i na jeho webových stránkách⁴. Vedle nakladatelství založili manželé Fleigovi v roce 1998 také nadaci, jejíž cílem je financování asistenčních a terapeutických psů pro postižené, včetně jejich výcviku. Koupí knih vydaných v *Kynos Verlag* mohou čtenáři zároveň podpořit tuto nadaci.

Knihy *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen* je dostupná zatím jen v tištěné podobě v e-shopu *Kynos Verlag*, a také v mnoha německých, rakouských a švýcarských knihkupectvích.

3.1.1.5 Místo

Přestože publikace byla napsána v německojazyčném prostředí, nemá to na její obsah a aktuálnost tématu v jiných jazykových oblastech téměř žádný vliv.

⁴ Kynos Verlag [online]. Dostupné z: <https://www.hundebuchshop.com/ueber-uns>

Německé reálie můžeme nalézt pouze na několika ojedinělých místech, například v kapitole o historii hydroterapie se píše o prvních lázních v Německu (VT, s. 40). V textu se také můžeme setkat s názvy přípravků a pomůcek, které u nás nejsou známé.

To, že text pochází z evropského prostředí, můžeme poznat podle užití jednotek soustavy SI (kilogramy, metry, minuty), udávání teploty ve stupních Celsia a měny v eurech.

Vztah knihy k místu jejího vzniku se nejvýrazněji projevuje v kapitole o založení nové praxe, kde jsou popsány také podmínky pro její provozování v jednotlivých zemích – v Německu, Rakousku a Švýcarsku (Baumgartner, Zemla, 2017, s. 156). Tato informace je pro českého čtenáře zbytečná a v instrumentálním překladu by bylo vhodné ji nahradit podmínkami platnými v České republice.

3.1.1.6 Čas

Pragmatika času vychází z několika faktorů. Souvisí především s vysilatelem, protože text musel vzniknout za jeho života, dále s potenciálním recipientem i s médiem, které je historicky podmíněné (Nordová, 2009, s. 73).

Knihy byla vydána v roce 2017, proto předpokládáme, že informace a poznatky, které jsou v ní popsány, jsou stále aktuální. Výjimku tvoří informace o autorkách (Baumgartner, Zemla, 2017, s. 188–189), které by v překladu bylo třeba aktualizovat. Kapitola zabývající se případy z praxe (VT, s. 130–139) je sice z odborného hlediska stále aktuální, ale zdravotní stav dosud žijících pacientů se během tří let mohl změnit.

3.1.1.7 Funkce

Knihu *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen* můžeme zařadit k odbornému funkčnímu stylu, konkrétně se jedná o populárně-naučnou publikaci.

Podle Eromse je hlavní funkcí odborného stylu představit poznatky, které byly získány jak vědeckým, tak praktickým výzkumem (2014, s. 122). Podle komunikačního modelu Romana Jakobsona (1995) v textu převládá funkce referenční (informační nebo sdělná), cílem knihy je informovat odborníky i veřejnost o hydroterapii a jejím využití. V textu se nepřímo uplatňuje i funkce konativní – přestože nejsou použity přímé persvazivní prostředky, autorky se snaží přesvědčit čtenáře o tom, že má smysl se tomuto druhu terapie věnovat. Využívají k tomu například konkrétní případy z praxe, kdy léčba pacientům pomohla. Přesvědčit adresáta,

aby poznatky přijal, zaujal k nim nějaké stanovisko a dále je rozvíjel a aplikoval v praxi, je jedním z cílů odborného textu.⁵

Autoři *Současné stylistiky* (2008, s. 208) vymezují pro odborný styl souhrnnou funkci odborně sdělnou; podle nich má totiž sdělování v odborném stylu jinou funkci než běžná komunikace.

3.1.2 Vnitrotextové faktory

Vnitrotextové faktory jsou podle Nordové (2009, s. 43) faktory fiktivní situace, které jsou autorem zasazeny do fiktivního textu a autor je v textu explicitně představuje. Mezi vnitrotextové faktory řadíme: téma, obsah, presupozice, kompozici a členění textu, nonverbální prvky, lexikální rovinu, syntaktickou rovinu a suprasegmentální prvky textu.

3.1.2.1 Téma a obsah

Publikace podává informace o využití hydroterapie jako odvětví fyzioterapie ve veterinární medicíně, konkrétně u psů. Kniha je logicky členěna na kapitoly a podkapitoly, které se věnují dílčím tématům. Tématem prvních kapitol je voda, její léčebné účinky a principy, na kterých jsou tyto účinky založeny. Dále se kniha zabývá hydroterapií obecně, popisuje různé metody a také podává stručné informace o historii vodoléčby. Další kapitoly se už zaměřují přímo na psy a obsahují mnoho praktických návodů a rad včetně konkrétních cvičení ve vodě, využití terapie při různých onemocněních i popisů jednotlivých případů. Důležitou částí je také kapitola, která se zabývá zařizováním vlastní praxe.

K překladu pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila kapitolu č. 4 *Hydrotherapie*, která se věnuje hydroterapii obecně, popisuje jednotlivé metody a jejich užití, a dále kapitolu č. 11 *Aus der Praxis*, která se zaměřuje na konkrétní pacienty, jejich diagnózu a léčbu. Kapitoly jsem si vybrala, protože předpokládám, že čtenáři mé práce nejsou odborníci v tomto oboru, a proto bych jim ráda přiblížila různé metody hydroterapie a jejich uplatnění v praxi.

3.1.2.2 Presupozice

Presupozice úzce souvisí s adresátem textu. Jelikož je kniha zaměřena primárně na čtenáře s hlubším zájmem o psy, předpokládá se u něho alespoň základní orientace

⁵ KRČMOVÁ, Marie. ODBORNÝ STYL. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ODBORNÝ%20STYL>

v kynologickém prostředí a znalost anatomie. Většina pojmů, které nejsou známy širší veřejnosti, například odborná terminologie z medicíny, lázeňství nebo fyzioterapie, je vysvětlena buď v závorce nebo později v textu.

Např. „*Trotz landläufiger Meinung ist Adipositas (Übergewicht) bei Hunden kein Schönheitsfehler, sondern aus medizinischer Sicht eine eigenständige und ernstzunehmende Krankheit.*“ (Baumgartner, Zemla, 2017, s. 127)

Vysvětlení některých pojmů či zkratk je nutno dohledat v jiné kapitole knihy, to však nebrání celkovému porozumění textu.

3.1.2.3 Kompozice a členění textu

Kompozice knihy je promyšlená a jednotlivé části jsou za sebou logicky řazeny. V textu se uplatňuje jak horizontální, tak vertikální členění.

Nejprve se zaměřím na horizontální členění textu. Kniha začíná úvodní stranou, která obsahuje titul, jména autorů a logo nakladatelství, následuje obsah a předmluva, ve které jedna z autorek popisuje svůj vztah k hydroterapii a uvádí tak celé téma. Samotná kniha se skládá z patnácti kapitol, které na sebe navazují, a od obecnějších témat, jako je voda a její účinek na organismus, se autorky postupně dostávají ke konkrétní problematice, tedy metodám a užití hydroterapie. Každá z kapitol je dále členěna na podkapitoly, které se většinou skládají z jednoho až tří odstavců. Text je psán ve dvou sloupcích, pravděpodobně z důvodu větší přehlednosti. Kapitoly jsou rozlišeny nadpisy a číslováním, podkapitoly podnadpisy. Za poslední kapitolou následují informace o autorkách, seznam použité literatury a rejstřík použitých pojmů.

V textu si můžeme všimnout také výrazného vertikálního členění. Písmo je nejednotné, jsou použity dva různé fonty, různé barvy, velikosti písma, uplatňuje se i tučné písmo a kurzíva. V textu nejsou žádné poznámky pod čarou ani odkazy na jiné texty.

Překlad se skládá ze dvou vybraných kapitol, které na sebe ve výchozím textu přímo nenavazují, ale v tomto případě to nijak nebrání jejich porozumění. Číslování stran výchozího textu v příloze této práce je převzato z originální publikace, v překladu je upraveno za účelem lepší orientace v celé práci.

3.1.2.4 Nonverbální prvky

Nonverbální prvky jsou podle Nordové (2009, s. 120) „*znaky jiných neязыkových kódů, které slouží k doplnění, vysvětlení, rozlišení nebo zintenzivnění obsahu textu.*“ Řadíme mezi ně například obrázky, tabulky nebo schémata.

V knize zastupují nonverbální prvky především fotografie a tabulky. Fotografie vždy souvisí s daným tématem. Některé pouze doplňují text, jiné jsou velmi důležitou součástí podkapitol a znázorňují různé druhy terapie a postupy, které by si nezasvěcený čtenář bez nich nebyl schopen dobře představit. Každá fotografie je opatřena popiskem, který je od hlavního textu odlišen kurzívou a modrou barvou.

Tabulky v textu zahrnují především stručná shrnutí a výčty, postupy při jednotlivých metodách terapie, ale také rozvádí informace o problému, který hlavní text pouze zmiňuje. Od textu se odlišují světle modrým pozadím a modrou barvou textu v nich.

3.1.2.5 Lexikální rovina

Podle Eromse (2014, s. 125) je jedním z hlavních znaků odborného stylu nominální charakter. Platí to nejen pro německé odborné texty, ale i pro české. Čechová (2008, s. 223) mluví o tzv. nominalizaci, tedy větším podílu substantiv a nominálních frází.

Charakteristickým znakem odborného stylu je především četný výskyt termínů a odborných názvů. Terminologii tvoří kromě slov domácího původu také velká část slov přejatých a internacionálních. Se slovy cizího původu, které se již přizpůsobily mateřskému jazyku, se především v lékařské terminologii setkáváme velmi často. V němčině se jedná zpravidla o přímé výpůjčky z latiny (Riha, 2018, s. 11).

Ve výchozím textu se často vyskytují termíny a odborné názvy z následujících oblastí:

- anatomie (*Blutgefäße, Bindgewebe, Hüftgelenk*)
- názvy onemocnění (*Kreuzbandriss, Femurkopfresektion, Arthrose*)
- fyzioterapie, rehabilitace (*Kryotherapie, Moorpackung, Schwitzbad*)
- chemie (*Wasserstoff, Sauerstoff, Natrium*)
- fyzika (*Reibungswiderstand, hydrostatischer Druck*)
- kynologie (*brachycephale Rassen, Puli, Windhunde*)

V současných lékařských textech se často používají paralelně termíny domácí a termíny latinského či řeckého původu, které nabyly internacionálního charakteru. Podle typu textu se

liší zastoupení domácích a internacionálních termínů. Častá jsou tzv. terminologická synonyma, která jsou považována za absolutní (Bozděchová, 2009, s. 91-92). Např. *Clavicula – Schlüsselbein, trombocyt – krevní destička*.

V textu autorky používají mezinárodní termíny především z latiny, které následně vysvětlují v závorce pomocí jejich německého synonyma. Pravděpodobně tím chtějí docílit odbornějšího charakteru textu, zároveň se ho ale snaží zpřístupnit i čtenáři z neoborné veřejnosti.

Např. „*Das Ilium (Darmbein) von Prunus wurde beidseitig mittels Schrauben an sein Sacrum (Kreuzbein) fixiert, womit die Stabilität der Hüften wiederhergestellt war.*“ (VT, s. 138)

Etymologie klíčových internacionalismů je na některých místech v textu i vysvětlena.

Např. „*Bei einer Kältetherapie, der so genannten Kryotherapie (von altgriechisch kryos = kalt), nutzt man Kälte zur Behandlung verschiedener Beschwerde.*“ (VT, s. 32)

V textu se uplatňují také zkratky. Jedná se většinou o zkratky, které se v oboru běžně používají, a autorky proto předpokládají, že je adresát zná. Přesto je jejich význam většinou možné dohledat v jiné části textu.

Např. „*Mittels Röntgenaufnahmen wurde bei ihm HD (D und E) und Spondylose an der Lendenwirbelsäule diagnostiziert.*“ (VT, s. 130)

V textu můžeme nalézt také antroponyma, většinou jména osobností medicíny a alternativní medicíny (*Hippokrates, Vinzenz Prießnitz, Sebastian Kneipp*), jména zvířecích pacientů (*Mika, Buddy, Prunus*), dále názvy národností (*Griechen, Türken, Ägyptern*) nebo toponyma (*Schlesien, Nil, Heiligendamm*).

Dále se v knize vyskytují také konkrétní časové údaje (*im 17. Jahrhundert, 1846*) a číselné údaje (*15 Minuten, 32 Kilogramm, von 26 bis 28 Grad*), které jsou důležitým prvkem odborných textů. Jednotky jsou někdy rozepsány slovně (*28 Grad*), jindy pomocí značky (*23 kg, 25 °C*). Užíváním konkrétních údajů se podle *Současné stylistiky* posiluje pojmovost a konkrétnost odborného sdělování (Čechová, 2008, s. 222).

Velkou část lexika textu tvoří také kompozita, např. *Nervenleitgeschwindigkeit, schmerzunempfindlich, Entzündungshemmung*.

S vysokou mírou nominalizace souvisí i užití verbonominálních vazeb. S těmito vazbami se můžeme setkat především v odborných a administrativních textech. Rozlišujeme

verbonominální vazby aktivního a pasivního charakteru. Verbonominální vazby pasivního charakteru jsou většinou nahraditelné pasivními konstrukcemi (Grunt, 2011, s. 163).

Např. „*Dank des deutschen Pfarrers Sebastian Kneipp kam in Deutschland Mitte des 19. Jahrhunderts eine Wasserkur auf, die viele Jahre **in Vergessenheit gerieten war.***“ (VT, s. 41)

Přestože se jedná o odborný text a převládá zde spisovná neutrální slovní zásoba, můžeme se v ojedinělých případech setkat i s výrazy z jiných stylových vrstev, což je mimo jiné charakteristickým znakem populárně-naučných textů. Například slovo *kuren* (VT, s. 40) DWDS označuje jako *umgangssprachlich*⁶ nebo slovo *pinkeln* (VT, s. 134) DWDS označuje dokonce jako *salopp*.⁷ Také přirovnání jako *wie Pilze aus dem Boden sprießen* (VT, s. 39) nebo slovní spojení *sich ins Kühle Nass werfen* (VT, s. 43) řadíme do hovorové vrstvy slovní zásoby.

3.1.2.6 Syntaktická rovina

V textu můžeme nalézt jak věty jednoduché, tak souvětí, nejčastěji souvětí souřadná o dvou hlavních větách a souvětí podřadná o jedné větě vedlejší.

Nadpisy tvoří většinou jednoduchá hesla, která jasně vystihují téma a obsah kapitoly (*Geschichtliches zur Hydrotherapie, Therapeutisches Schwimmen für Hunde*), popř. řečnické otázky, kterými se autorky snaží upoutat pozornost čtenáře (*Was versteht man unter Hydrotherapie?*).

V textu se často uplatňují infinitivní konstrukce, někdy se můžeme setkat dokonce s několika konstrukcemi za sebou, což může vést k obtížnějšímu čtení textu.

Např. „*Jeden Hund auf das Laufband **zu schicken**, ohne vorher eine exakte Gangbildanalyse **durchzuführen**, sich intensiv mit dem Hundebesitzer **zu unterhalten** und während des Termins den Hund bei seinen Bewegungen nicht äußerst intensiv **zu beobachten**...*“ (VT, s. 45)

Důležitým prvkem textu jsou také výčty, které můžeme nalézt jak v hlavním textu, tak v tabulkách.

Např. „*Eine Kryotherapie bewirkt je nach Dauer und Intensität der Behandlung **eine Blutdruckerhöhung, eine Verringerung der Herzfrequenz, einen Anstieg der Viskosität der***

⁶ *Kuren*. In: DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache [online]. [cit. 20. 06. 2021]. Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften, Dostupné z: <https://www.dwds.de/wb/kuren>

⁷ *Pinkeln*. In: DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache [online]. [cit. 20. 06. 2021]. Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften, Dostupné z: <https://www.dwds.de/wb/pinkeln>

Synovia (Gelenkschmiere), eine Verminderung der Nervenleitgeschwindigkeit und eine herabgesetzte Atmung.“ (VT, s. 33)

V textu si můžeme všimnout také mnoha prostředků, které se podílejí na jeho kohezi. Koheze neboli „formální spojitost vět v souvětí nebo elementárních textových jednotek (vět, výpovědí, textémů) v textu“⁸ patří k důležitým vlastnostem odborných textů. Mezi tyto prostředky patří např.:

- **částice:** „*Doch so unscheinbar diese simple Formel auch klingen mag, hinter ihr steckt eine Menge Kraft. Denn neben der inneren wird auch der äußerlichen Anwendung von Wasser eine heilende Wirkung zugesprochen.*“ (VT, s. 31)
- **spojky:** „*Das rechte Kreuzband ist auf Grund eines Traumas gerissen, während das zweite infolge der Überbelastung riss.*“ (VT, s. 130)
- **deiktická zájmena a příslovce:** „*Nach einer vollständigen Anamnese stellte sich zwischen dem operierten rechten Bein und dem linken ein Unterschied im Muskelumfang von sieben Zentimetern gemessen am Oberschenkel heraus. Für die Größe des Hundes war dies ein beträchtliches Ausmaß.*“ (VT, s. 136)

3.1.2.7 Suprasegmentální prvky

Mezi suprasegmentální prvky řadíme podle Nordové (2009, s. 134) kurzívu, tučné písmo, interpunkci (např. uvozovky) a jiné grafické prvky v textu.

Ve výchozím textu se vyskytují dva druhy písma, které společně s různou velikostí a dvěma různými barvami písma pomáhají členit text a na první pohled odlišují nadpisy a podnadpisy od hlavního textu. Modrá barva, kterou jsou odlišeny nadpisy a tabulky, je použita záměrně a souvisí s tématem vody. Popisy fotografií jsou také psány modře a kurzívou.

V textu se také často vyskytují závorky, které slouží k vysvětlení odborných termínů a zkratek, např. *Störung der Propriozeption (Körperwahrnehmung)* (VT, s. 133).

Ojediněle se můžeme setkat i s uvozovkami, které zdůrazňují, že jde o citaci. Např. „...mit sogenannten heilgymnastischen Heilanstalten, in denen „*Schäden aller Art von*

⁸ NEKULA, Marek. *KOHEZE*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 29. 06. 2021]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KOHEZE>

Knochen, Muskeln und Gelenken des Körpers, Versteifungen und Verkrümmungen“ geheilt werden sollten.“ (VT, s. 41)

3.2 Překladatelská metoda a postupy

Poté, co překladatel provede analýzu výchozího textu, je třeba, aby si stanovil překladatelskou strategii, tedy zvolil vhodnou překladatelskou metodu a postupy v závislosti na zadání překladu a zamýšleném příjemci textu.

Již ze začátku jsem si stanovila cíl, že kapitoly přeložené v rámci mé bakalářské práce by mohly vyjít jako součást celé publikace. Tato kniha může být vydána například v českém nakladatelství Plot, které se zaměřuje na odbornou a populárně-naučnou literaturu z oboru kynologie a veterinární medicíny. Kniha by pak mohla sloužit jako studijní materiál pro studenty fyzioterapie zvířat na Vyšší odborné škole v Boskovicích, která jako jediná vzdělávací instituce v ČR nabízí studium tohoto oboru, pro účastníky placených kurzů i pro neobornou veřejnost se zájmem o hydroterapii.

Nordová (2009, s. 80) rozlišuje dvě překladatelské strategie – *překlad dokumentární* a *instrumentální*. Dokumentární překlad dokumentuje komunikaci v kulturním prostředí výchozího jazyka, čtenář takového překladu si je vědom toho, že text pochází z jiného kulturního prostředí nebo doby, a většinou pozná, že jde o překlad. Oproti tomu instrumentální překlad slouží jako samostatný komunikační nástroj mezi autorem výchozího textu a příjemcem cílového textu, v kulturním prostředí cílového jazyka. Měl by být aktuální a zaměřený na konkrétního příjemce, který při čtení cílového textu nemusí poznat, že jde o překlad. Cílem mého překladu bylo především zachovat stejnou funkci jako u originálu a převést informace nezávislé na kulturním prostředí, proto můžeme říct, že se jedná o instrumentální překlad.

Podle Jiřího Levého (2012, s. 40) mluvíme také o tzv. *iluzionistickém překladu*, který si klade za cíl vyvolat ve čtenáři iluzi, že jde o originál. Nejde v něm ale o zachování samotného díla, nýbrž jeho hodnoty pro příjemce, tedy funkce. Levý dále vymezuje dvě normy překladu: *normu reprodukční*, která vyžaduje věrnost a pravdivost překladu, a *normu uměleckosti*, která se zaměřuje na „krásu“. Hlavním cílem věrného překladu je přesná reprodukce předlohy, zatímco volný překlad klade důraz na estetické působení na čtenáře (2012, s. 82). Protože se jedná o odborný text, kde je třeba zprostředkovat konkrétní, přesné informace, uplatňují v překladu především normu věrnosti. Rozdílnost systémů obou jazyků přesto občas vyžaduje některé momenty přeložit volně.

3.3 Typologie a řešení překladatelských problémů

V této části se zaměřím na vybrané problémy, se kterými jsem se setkala během překládání textu. Budu se zabývat problémy na lexikální, morfologicko-syntaktické, stylistické a pragmatické rovině. Pokusím se pomocí konkrétních případů ukázat, jak jsem tyto problémy řešila.

3.3.1 Lexikální rovina

3.3.1.1 Odborná terminologie

Překládaný text řadíme k odbornému stylu, proto není zvláštností, že se v něm vyskytuje mnoho odborných termínů (viz 3.1.2.5 *Lexikální rovina*). Než začneme překládat odbornou terminologii, měli bychom provést řádnou rešerši a ověřit si přesný význam odborných výrazů, jak ve výchozím, tak v cílovém jazyce. Pro odborné termíny existuje v cílovém jazyce zpravidla jednoznačný ekvivalent, proto překládáme metodou věrného překladu.

Již od dětství se zajímám o psy a zároveň jsem studovala biologii i fyziku na gymnáziu, proto jsem s porozuměním termínů z těchto oborů neměla problém. K překladu z němčiny mi sloužil většinou *Německo-český/česko-německý lékařský slovník* Ivany Mokrošové, také internetová verze slovníku *Lingea*, *Wikipedie*, *WikiSkripta* a další internetové zdroje. Názvy plemen psů jsem si ověřovala na webu *Českomoravské kynologické unie*. Termíny z fyzioterapie a názvy onemocnění, jejichž překladem jsem si nebyla jistá, jsem konzultovala s veterinářkou MVDr. Sabinou Blahutovou, která sama provozuje fyzioterapii psů, a také tento obor vyučuje na Vyšší odborné škole v Boskovicích.

Problémem při překládání terminologie pro mě byla například existence více českých ekvivalentů k jednomu německému termínu. Např. pojem *Unterwasserlaufband* (VT, s. 45) najdeme v češtině jako *podvodní běžecký pás*, *podvodní тренаžér* či *podvodní pohyblivý pás*. Od své konzultantky MVDr. Sabiny Blahutové jsem se dozvěděla, že je možné běžně používat všechny tyto názvy. Nakonec jsem se rozhodla pro poslední variantu, protože podle mého názoru nejlépe vystihuje kontext. Název *běžecký pás* by mohl ve čtenáři vyvolat představu, že pes na pásu běhá, přestože v hydroterapii jde především o chůzi. Německé *laufen* totiž zahrnuje oba významy, *běhat* i *chodit*. Pojem *trenažér* je zase spíše spojován se sportovním tréninkem než s rehabilitací.

Bylo důležité termíny nepřekládat doslovně, ale vždy vyhledat jejich ekvivalent v cílovém jazyce. V některých případech se totiž daná skutečnost označuje jinak v němčině než v češtině

nebo angličtině. Např. *Wasserruten-Erkrankung* (VT, s. 44) musíme do češtiny převést jako *syndrom mrtvého ocasu* (CT, s. 20), stejně tak *Muskelkater* (VT, s. 44) jako *opožděná bolest svalů* (CT, s. 20).

Také je třeba zmínit, že autorky v textu používají jak internacionální lékařské termíny, tak jejich německé ekvivalenty, které jsou často uvedeny v závorkách.

Ve většině případů jsem dodržela pořádek slov daný v cílovém textu a zachovala termíny internacionální i domácí.

- „*Die Blutgefäße ziehen sich zusammen und es kommt zu einer Vasokonstriktion (Gefäßverengung).*“ (VT, s. 33)
„*Krevní cévy se stahují a dochází k vazokonstrikcí (zúžení cév).*“ (CT, s. 11)

Pouze na ojedinělých místech jsem změnila pořadí synonym z toho důvodu, že by zachování jejich pořadí v češtině působilo nepřírozeně. Kromě toho jsem zde doplnila latinské názvy kostí o slovo *os*.

- „*Das Ilium (Darmbein) von Prunus wurde beidseitig mittels Schrauben an sein Sacrum (Kreuzbein) fixiert, womit die Stabilität der Hüften wiederhergestellt war.*“ (VT, s. 138)
„*Prunova kyčelní kost (os ilium) byla zafixována z obou stran pomocí šroubů na jeho křížovou kost (os sacrum), čímž se znovu vybudovala stabilita kyčlů.*“ (CT, s. 36)

Termíny cizího původu vykazují různý stupeň adaptace do češtiny. Domácí a internacionální termíny tak často stojí vedle sebe jako části kolokací (Bozděchová, 2009, s. 91). Stejně tak tomu je i u některých německých kompozit ve výchozím textu. Protože se jedná o populárně-naučný text, snažila jsem se většinou upřednostnit běžnější variantu s ohledem na potenciálního recipienta textu.

Např. *Bandscheibenprolaps* (VT, s. 45) jsem přeložila jako *výhřez meziobratlové ploténky* místo *prolaps meziobratlové ploténky*. Rozhodla jsem se pro kolokaci složenou ze slov domácího původu, protože je pro českého čtenáře srozumitelnější a běžnější. Zatímco *Femurkopfresektion* (VT, s. 136) jsem přeložila jako *resekce hlavice femuru*, protože je v češtině běžnější než *odstranění hlavice stehenní kosti*.⁹

⁹ Na základě rešerše na Google ze dne 15. 07. 2021

3.3.1.2 Zkratky

Další lexikální obtížností, se kterou jsem se při překládání setkala, byl překlad zkratk onemocnění. Zkratky či zkratková pojmenování se v odborné komunikaci vyskytují velmi často, zejména v písemné odborné komunikaci (Bozděchová, 2009, s. 68). Každá lékařská specializace disponuje vlastním souborem zkratk. Zkratky a akronyma zjednodušují komunikaci v konkrétním oboru a pomáhají definovat komunitu, zároveň ale mohou vést k problémům s porozuměním, zejména u neoborníků (Bloom, 2000, s. 1).

Rozlišujeme několik forem zkratk: iniciálové zkratky, např. *HIV*, akronyma, tedy zkratky, které čteme jako celá slova, např. *radar*, zkratky titulů, např. *MUDr.*, slabičné zkratky, např. *modem* a kombinované zkratky, např. *email* (Bloom, 2000, s. 2).

Existuje několik strategií, jak můžeme zkratky překládat:

- 1) nahrazení zkratky z výchozího jazyka ekvivalentní zkratkou v cílovém jazyce
- 2) převzetí zkratky z výchozího jazyka
- 3) transliterace
- 4) transkripce
- 5) deskriptivní překlad, tzn. opsání zkratky slovy
- 6) odvození nové zkratky – doporučuje se pouze v případě konzultace s odborníkem, který by měl nově vzniklou zkratku schválit.

(Ulitkin, Filipova, Ivanova, 2020, s. 10)

V překládaném textu se vyskytují především iniciálové zkratky onemocnění, pro která ve většině případů existují zkratky i v cílovém jazyce. Bylo tedy nutné dohledat význam zkratk, následně pojem přeložit a najít zkratku v češtině.

V některých případech se jednalo o zkratky mezinárodní, např. **OCD** (VT, s. 45) je zkratka latinského termínu *osteochondritis dissecans* čili *disekující osteochondróza*, tato zkratka tedy funguje v obou jazycích.

Jindy bylo třeba nahradit zkratku z výchozího jazyka zkratkou v cílovém jazyce, např. **ED** (VT, s. 45) je německá zkratka pro *Ellenbogendysplasie*, tedy dysplasii loketního kloubu, v češtině **DLK** (CT, s. 21).

Pro některé nemoci existuje zkratka v němčině, ale neexistuje v češtině. V takových případech jsem použila deskriptivní překlad, např. **BSP** (VT, s. 45) neboli *Bandscheibenprolaps* jsem přeložila jako **výhřez meziobratlové ploténky** (CT, s. 21).

3.3.1.3 Kompozita

V němčině se ve srovnání s češtinou místo adjektivního nebo substantivního přívlastku velmi často vyskytuje kompozitum složené ze dvou nebo více substantiv (Štícha, 2015, s. 426).

Existuje několik způsobů, jakým můžeme kompozita překládat do češtiny. Mezi nejčastější patří překlad pomocí substantiva s přívlastkem shodným – adjektivním (např. *Blutdruck – krevní tlak*) nebo s přívlastkem neshodným – substantivním, kde substantivum může být buď v genitivu (např. *Bauchschmerzen – bolesti břicha*) nebo v předložkovém pádu (např. *Milchkaffee – káva s mlékem*) (Štícha, 2015, s. 426-427).

Pro mnoho německých kompozit existuje český ekvivalent v podobě jednoslovného substantiva. Toto substantivum může být odvozené, např. *Taschentuch – kapesník*, ale i neodvozené, např. *Regenbogen – duha*. Ojediněle existuje i český ekvivalent v podobě kompozita, např. *Elektrotherapie – elektroléčba* (Štícha, 2015, s. 428).

Zde následuje několik příkladů, jak jsem kompozita překládala:

V prvním případě jsem kompozitum přeložila jako substantivum s adjektivním přívlastkem. Protože se jedná o lékařský termín, neměla jsem na výběr jinou možnost. Zbylá dvě kompozita jsem přeložila jako substantiva se substantivním přívlastkem v genitivu, protože pro ně v češtině neexistuje jednoslovný ekvivalent.

- „*Da Kälte auch das **Herz-Kreislaufsystem** beeinflusst, kommt es nach einer Operation zu verminderter **Flüssigkeitseinlagerung** sowie zu einer **Entzündungshemmung** und damit letztlich zu einer schnelleren Genesung.*“ (VT, s. 34)

„*Protože chlad ovlivňuje i **kardiovaskulární systém**, snižuje se po operaci **ukládání tekutin**, stejně tak dochází k **tlumení zánětu**, a to vede k rychlejšímu uzdravení.*“ (CT, s. 10)

Zde jsem kompozitum přeložila jako adjektivum se substantivním atributem v předložkovém pádu.

- „*Mit zunehmender Abkühlung werden Gewebe immer **schmerzunempfindlicher**, das subjektive Schmerzempfinden verringert sich.*“ (VT, s. 33)
- „*S narůstajícím ochlazením se tkáň stávají stále **necitlivějšími vůči bolesti**, subjektivní vnímání bolesti se sníží.*“ (CT, s. 11)

V následujícím případě pro německé kompozitum existuje v češtině jednoslovný ekvivalent.

- „*Locker sitzende Halsbänder haben beim Schwimmen nichts verloren, da der Hund sich verfangen könnte.*“ (VT, s. 44)
„*Pes by při plavání neměl mít uvolněný obojek, mohl by se do něj zaplést.*“ (CT, s. 20)

V některých případech bylo vhodné složeninu opsat celou větou. Docházelo tak k tzv. dekonduzaci, viz 3.3.2.5 *Nominálnost textu*.

- „*Es kommt eben auch auf die Ausstattung an: Wie effektiv ist das Filtersystem, gib es eine Gegenstromanlage, verfügt das Laufband über eine Schrägstellungsmöglichkeit...*“ (VT, s. 46)
„*Záleží také na vybavení – na tom, jak efektivní je filtrační systém, je-li pás vybaven protiproudovým systémem, je-li možné ho nastavit do šikmé polohy...*“ (CT, s. 22)

Celkově v mé práci dominuje překlad kompozit pomocí víceslovných pojmenování. Souvisí to s častým výskytem termínů a odborných názvů. „*Termíny jsou (spolu s frazémy) pevné ustálené jednotky v systému i v textu, což se projevuje existencí a značnou četností víceslovných termínů, představujících jeden z nejdůležitějších typů ustálených pojmenování.*“ (Bozděchová, 2009, s. 60)

3.3.1.4 Anglicismy

Kromě internacionalismů a latinských výrazů se v textu ojediněle vyskytují i anglicismy. Anglicismus je podle Nového encyklopedického slovníku češtiny „*jazykový prostředek převzatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený.*“¹⁰

Ulrich Busse (s. 61) uvádí, že v současné němčině se vyskytuje kolem pěti tisíc anglicismů. Většinu z nich bychom mohli zařadit k odborné slovní zásobě. S těmito anglicismy se v běžné řeči setkáváme jen zřídka, jsou stylově neutrální a můžeme je nalézt především v psaných odborných textech. Naopak hovorové anglicismy, které používají hlavně mladí lidé a vyskytují se také v publicistice nebo v reklamě, jsou typické spíše pro ústní komunikaci a používají se v běžné řeči (Busse, s. 49).

¹⁰ BEZDĚCHOVÁ, Ivana. *ANGLICISMY V ČESKÉM LEXIKU*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 04. 07. 2021].

Motivací k přejímání z angličtiny je často chybějící označení pro daný předmět, či společenský fenomén.¹¹ Protože angličtina ale stále více dominuje a ovlivňuje němčinu i češtinu, často se stává, že dochází k funkční konkurenci pojmů v mateřském jazyce a jejich ekvivalentů přejatých z angličtiny (Busse, s. 40). Například slova jako *joggen*, *recyclen*, *shoppen* v běžné mluvě stále častěji nahrazují jejich německé ekvivalenty, stejně tak v češtině, např. *dress code*, *shopping center*, *ready*.

Němčina na rozdíl od češtiny zachovává ve slovech cizího původu většinou jejich původní pravopis (Povejšil, 1994, s. 40). Anglicismy v češtině mohou vykazovat různý stupeň adaptace, některé se již zcela přizpůsobily gramatickému systému jazyka (*víkend*, *džus*), u jiných můžeme na první pohled poznat cizí původ (*leasing*, *summit*).¹²

U německých recipientů je předpokládána větší znalost angličtiny, proto můžeme říci, že v němčině se anglicismy vyskytují častěji než v češtině (Svoboda, 2012, s. 17).

Při překladu anglicismů jsem postupovala dvěma způsoby. Anglicismy, které se vyskytují jak v němčině, tak v češtině, jsem ponechala a přizpůsobila českému pravopisu, zatímco anglicismy, které v češtině neexistují, jsem nahradila jejich českým ekvivalentem.

Příkladem prvně jmenovaných je slovo *boom*, které má v korpusu SYN 2020¹³ dokonce více výskytů (780), než jeho synonymum českého původu *rozmach* (684).

- „*Erst im 17. Jahrhundert erlebte die Wassertherapie eine Renaissance: Seebäder am Meer und Kur- und Thermalbäder erfuhren einen wahren Boom.*“ (VT, s. 40)
„*Teprve v 17. století došlo u vodní terapie k renesanci – přímořské lázně, léčebné koupele a termální lázně zažívaly opravdový boom.*“ (CT, s. 16)

Také názvy některých operačních zákroků a onemocnění jsem zachovala v angličtině, protože pro ně buď neexistuje český ekvivalent, např. *Tibial Plateau Leveling Osteotomy* (VT, s. 130) nebo se jedná o čistě anglický název, který je doplněn v závorce, např. *Cold Tail Syndrome* (VT, s. 44).

Výraz *No-Go* v češtině neexistuje, proto bylo nutné jej přeložit českým opisem.

- „*Bei starker Strömung ist Schwimmen für Hunde ein No-Go.*“ (VT, s. 44)

¹¹ tamtéž

¹² tamtéž

¹³ Český národní korpus – SYN [online]. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK. [cit. 04. 07. 2021].

Dostupné z: <http://korpus.cz>

„Plavání v silném proudu vody pro psa *nepřipadá v úvahu*.“ (CT, s. 54)

3.3.2 Morfologická a syntaktická rovina

3.3.2.1 Pasivum

Výchozí text se vyznačuje častým výskytem trpného rodu. Trpným rodem vyjadřujeme děj bez agentu nebo s agentem v jiné podobě, než je podmět (Povejšil, 1994, s. 91). Užíváme ho v případech, kdy subjekt děje není vyjádřen nebo nestojí v popředí zájmu komunikace (Štícha, 2015, s. 532).

Němčina rozlišuje dvě různá pasiva – pasivum průběhové (Vorgangspassiv), které se tvoří pomocným slovesem *werden* + participiem II a pasivum stavové (Zustandspassiv), které se tvoří pomocným slovesem *sein* + participiem II (Helbig, Buscha, 2018, 149-163). Čeština kromě opisného pasiva tvořeného slovesem *být* a přičestím trpným navíc disponuje pasivem reflexivním (zvrtným), které vzniká připojením zvrtné částice *se* k činnému tvaru slovesa (Povejšil, 1994, s. 91).

Čeština ve většině případů upřednostňuje reflexivní vazbu před opisným pasivem. Reflexivní konstrukce je proto velmi často funkčním ekvivalentem německého participiálního pasiva (Štícha, 2015, s. 533). Obě konstrukce v češtině nelze vždy volně zaměňovat, jsou omezeny např. sémantikou slovesa, videm a časem. Často se liší i po stylistické stránce (Povejšil, 1994, s. 95). Intransitivní slovesa (např. *jít, pracovat, spát*) v češtině opisné pasivum netvoří, stejně tak některá slovesa tranzitivní (*uklízet, vařit, vyjádřit*), zatímco u jejich německých ekvivalentů se běžně používá (*es wurde geschlafen, geputzt, gekocht*) (Štícha, 2015, s. 553-554).

Německé participiální pasivum zpravidla převádíme do češtiny jako:

- 1) reflexivní pasivum (reflexivní deagentiv)
- 2) aktivní tvar slovesa
- 3) opisné pasivum

Zde následuje několik příkladů, jak jsem překládala pasivum v textu.

Nejčastěji jsem používala reflexivní pasivum. Štícha (2015, s. 579) v tomto případě mluví o tzv. reflexivním deagentivu, jehož funkcí je vyjádření děje s lidským subjektem, který je buď všeobecný nebo není pro komunikaci podstatný. Sloveso v takové konstrukci není samo o sobě reflexivní (např. zvrtný infinitiv od konstrukce „říká se“ neexistuje, infinitivem je „říkat“).

- *„Bei der Wärmetherapie **wird** entweder dem gesamten Körper oder lediglich einzelnen Körperpartien Wärme **zugeführt**.“* (VT, s. 36)
*„Při tepelné terapii **se** teplo **aplikuje** na celé tělo nebo pouze na jeho jednotlivé části.“*
(CT, s. 13)

V některých případech jsem pasivum převedla do češtiny jako aktivum s nevyjádřeným podmětem v 1. os. pl.:

- *„Je nachdem, welcher Aggregatzustand des Wassers bei der Hydrotherapie **angewandt wird**, existieren unterschiedliche Anwendungsmethoden.“* (VT, s. 32)
*„Podle toho, které skupenství vody pro hydroterapii **využíváme**, rozlišujeme různé metody terapie.“* (CT, s. 9)

Na jiných místech bylo vhodné ponechat opisné pasivum, protože použití reflexivní konstrukce by změnilo význam, především u stavového pasiva.

- *„Der Muskelaufbau ist zwar einer der größten Nutzen der Hydrotherapie, doch kann genau das für einen jungen Hund, dessen Knochen noch nicht voll **entwickelt sind**, eher kontraproduktiv sein.“* (VT, s. 43)
*„Tvorba svalů je sice jednou z největších výhod hydroterapie, ale pro mladého psa, jehož kosti ještě **nejsou** plně **vyvinuty**, může být spíše kontraproduktivní.“* (CT, s. 19)

3.3.2.2 Konstrukce s „man“

Němčina běžně používá konstrukce s neurčitým zájmenem „man“, které v češtině neexistuje. Tato konstrukce je významově blízká participiálnímu pasivu a většinou ji lze pasivem i nahradit. Liší se pouze stylisticky – v hovorovém jazyce je běžnější než opisné pasivum (Povejšil, 1994, s. 99).

Konstrukce s „man“ podobně jako participiální pasivum překládáme podle Štíchy (2015, s. 553) nejčastěji následujícími způsoby:

- 1) jako reflexivní vazbu
- 2) jako aktivní tvar slovesa
- 3) pomocí predikativních výrazů jako např. je/není třeba, lze/nelze, je/není možno

Následují konkrétní příklady z mého překladu:

V této větě jsem konstrukci převedla do češtiny jako reflexivní vazbu:

- „Bei einer Kältetherapie, der so genannten Kryotherapie... **nutzt man** Kälte zur Behandlung verschiedener Beschwerden.“ (VT, s. 32)
„Při chladové terapii, tzv. kryoterapii... se k léčbě různých potíží **využívá** chlad.“ (CT, s. 10)

Pokud konstrukci nebylo možné přeložit pomocí reflexivního pasiva, použila jsem osobní tvar slovesa s nevyjádřeným podmětem v 1. os. pl., podobně jako při překladu opisného pasiva, viz 3.3.2.1 Pasivum:

- „Was **versteht man** unter Hydrotherapie?“ (VT, s. 31)
„Co **rozumíme** pod pojmem hydroterapie?“ (CT, s. 9)

Predikativní výraz jsem použila, pokud se konstrukce s „man“ vyskytovala jako součást predikátu s modálním slovesem. Např.:

- „Allerdings **sollte man** einen direkten Hautkontakt vermeiden und immer ein Stofftuch darunterlegen, damit es zu keinen oberflächlichen Erfrierungen kommt.“ (VT, s. 35)
„Obecně **je třeba** se vyhnout přímému kontaktu s kůží a vždy obklad podložit látkou, aby nedošlo k povrchovým omrzlinám.“ (CT, s. 12)

3.3.2.3 Rozdělování a spojování vět

Ve výchozím textu se vyskytují většinou poměrně krátká souvětí, proto nebylo třeba do něj příliš zasahovat. Přesto jsem se v několika ojedinělých případech rozhodla věty rozdělit, abyich usnadnila cílovému čtenáři percepci textu.

- „Glaubte man früher, dass Kranke von Dämonen befallen waren und Wasser sie vertreiben könnte, entwickelte sich im Laufe der Zeit eine vollkommen andere Vorstellung über die Wirkung von Wasser: Kranke seien unrein und müssten sich infolgedessen einer körperlichen Waschung unterziehen, um so eine Krankheit regelrecht wegzuspülen.“ (VT, s. 38)
„Zatímco dříve se věřilo, že nemocní byli napadeni démony, které voda mohla vyhnat, v průběhu času se o jejím účinku vyvinula úplně jiná představa. Lidé se domnívali, že nemocní byli nečistí a omývání celého těla museli podstoupit, aby nemoc řádně smyli.“ (CT, s. 15)

Na jiných místech, kde se vyskytovalo více vět jednoduchých, jsem se je naopak rozhodla spojit v souvětí.

- „Die Anschaffung eines Unterwasserlaufbandes is allerdings mit enormen Kosten verbunden. **20.000 Euro** sind schon fast Minimum, **30.000 Euro** keine Seltenheit.“ (VT, s. 46)
 „Pořízení pásu je ovšem spojeno s velmi vysokými náklady, minimum je přibližně 20 000 eur (520 000 Kč), běžná cena kolem 30 000 eur (780 000 Kč).“ (CT, s. 22)

3.3.2.4 Aktuální větné členění a větný rámec

Aktuální větné členění chápeme jako uspořádání věty tak, aby splňovala aktuální komunikační záměr. Je ovlivněno komunikační situací a kontextem. Výpověď se obvykle skládá z tématu a rématu. Téma je část výpovědi, kterou známe, zatímco réma nám sděluje nové informace o tématu. Téma stojí v obou jazycích obvykle na začátku věty. Réma v češtině můžeme nalézt nejčastěji na konci věty, v němčině to ale komplikuje tzv. větný rámec. Réma se tak dostává ve většině případů doprostřed věty, před uzavírající složku rámce (Štícha, 2015, s. 179).

Uvedu několik příkladů. V následující větě je tématem *eine Kryotherapie* a rématem *mit verschiedenen Hilfsmitteln*. Můžeme vidět, že postavení tématu zůstává stejné i v překladu, zatímco réma se dostává z větného rámce na konec věty.

- „Eine Kryotherapie lässt sich **mit verschiedenen Hilfsmitteln** durchführen...“ (VT, s. 35)
 „Kryoterapii můžeme provádět aplikací **různých pomůcek**...“ (CT, s. 12)

Stejně tak je tomu v této větě, kde v originále stojí za rématem dokonce i objekt *für Hunde*. V češtině by takové postavení nedávalo smysl. Z předchozího kontextu víme, že v textu jde o psy, zatímco *tabu* je jasným rématem.

- „Tauchen sollte **ein Tabu** für Hunde sein...“ (VT, s. 44)
 „Potápění by mělo být pro psy **tabu**...“ (CT, s. 20)

3.3.2.5 Nominálnost textu

Jak již uvádím v kapitole 3.1.2.5 *Lexikální rovina*, výchozí text se vyznačuje vysokou mírou nominalizace. V místech, kde se ve výchozím textu nacházely dlouhé nominální konstrukce, několik substantiv za sebou, popř. dlouhá kompozita, jsem se proto rozhodla text rozvolnit a použít celou větu. „Transformace věty ve větný člen se označuje jako kondenzace, její výsledek jako kondenzát. Obrácený slohotvorný proces, při němž se kondenzát rozpouští ve

větu, se nazývá *dekondenzace*.¹⁴ Souvětňá a kondenzovaná struktura si navzájem konkurují a oběma způsoby je možné dosáhnout stejného komunikačního cíle.¹⁵

K dekondenzaci došlo např. v následujících případech:

- *„Die entzündungs- und schmerzhemmende Wirkung von Kälte ist bei Prellungen und Zerrungen längst bekannt.“* (VT, s.)
„To, že chlad tlumí záněť a bolest při pohmožděninách a natržených svalů, šlach i vazů, známe již dlouho.“ (CT, s. 10)
- *„Eine Kryotherapie bewirkt je nach Dauer und Intensität der Behandlung eine Blutdruckerhöhung, eine Verringerung der Herzfrequenz, einen Anstieg der Viskosität der Synovia (Gelenkschmiere), eine Verminderung der Nervenleitgeschwindigkeit und eine herabgesetzte Atmung.“* (VT, s.)
„Kryoterapie, podle doby trvání a intenzity ošetření, zvyšuje krevní tlak, snižuje srdeční frekvenci, zvyšuje viskozitu synoviální tekutiny (kloubního mazu), snižuje rychlost vedení nervového vzruchu a zpomaluje dýchání.“ (CT, s. 11)

Další zvláštností textu byly heslovité výčty, ve kterých vždy za jednotlivými hesly následovaly celé věty. Tato hesla jsem se rozhodla ponechat z toho důvodu, abych zachovala přehlednost, které se autorky tímto řazením snažily docílit.

3.3.3 Stylistická rovina

Jak již zmiňuji v analýze výchozího textu, knihu můžeme zařadit k odbornému, populárně naučnému stylu. Typickými vlastnostmi odborných textů je objektivnost, věcnost a jasnost. Slovní zásoba je většinou spisovná, neutrální. Zvláštní skupinou jsou populárně-naučné texty, které jsou oproti čistě vědeckým textům bohatší na stylistické prostředky. Vyskytují se v nich prvky hovorovosti a emocionality, které mají přiblížit text čtenáři z neoborné veřejnosti (Eroms, s. 126). Populárně naučné texty obsahují zpravidla méně odborných termínů a odborné poznatky doplňují vedlejšími informacemi (Čechová, 2008, s. 224). Termíny, zastoupené v popularizačních textech, bývají častěji domácího původu,

¹⁴ JELÍNEK, Milan. *KONDENZACE*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 26. 07. 2021]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KONDENZACE>

¹⁵ *tamtéž*

zatímco termíny internacionální jsou více zastoupeny v úzce odborných textech (Bozděchová, 2009, s. 91).

V překladu jsem se co nejvíce snažila dodržet styl výchozího textu a zachovat všechny prostředky, které usnadňují orientaci v textu, jako je členění na kapitoly a odstavce, různá velikost a barva písma, tabulky, výčty aj. Přestože se jedná o populárně naučný text, autorky používají značné množství termínů, často latinských či internacionálních, které ale v závorce nebo v textu později vysvětlují pomocí německého synonyma. Stejnou strukturu jsem zachovala i v češtině.

Stylisticky příznakové výrazy, jako např. frazémy, či hovorovější vyjádření jsem se snažila zachovat. Pouze pokud bylo použití daného prostředku v češtině nevhodné, jsem přistoupila k nivelizaci, viz *3.4.4 Nivelizace*.

3.3.4 Pragmatická rovina

3.3.4.1 Číslování stránek a kapitol

Protože se vybraná část textu skládá ze dvou kapitol, které v knize nejsou řazeny za sebou, bylo nutné v překladu vyřešit číslování stránek. Každá z kapitol vystupuje samostatně, a to, že část textu mezi kapitolami chybí, nijak nebrání porozumění textu, proto jsem se rozhodla číslovat stránky, jako by na sebe kapitoly navazovaly. Číslování kapitol není podstatné pro jejich návaznost, proto jsem čísla vynechala. V překladu celé publikace bych potom čísla kapitol zase uvedla podle originálu.

3.3.4.2 Tabulky a obrázky

Text je doplněn mnoha tabulkami a obrázky. Jejich formát i grafiku jsem se snažila zachovat, např. jsem ponechala texty v tabulkách a popisy fotografií psané kurzívou, modré či zelené pozadí i tučně zvýrazněná hesla. Tabulky i obrázky jsem řadila téměř vždy za odstavec, ke kterému patří, a popisky umístila vždy pod fotografie.

3.3.4.3 Vynechávky

Ve výchozím textu se občas nacházejí odkazy na další kapitoly z knihy, které ale nejsou součástí mého překladu. Tyto odkazy jsem se rozhodla vynechat, protože v překladu neplní žádnou funkci, a naopak by mohly čtenáře zmást.

3.4 Typologie posunů

V této části se budu zabývat typologií posunů, kterými jsem řešila některé překladatelské problémy a odlišnosti mezi jazyky. Posuny sice poukazují na to, že nemůžeme dosáhnout úplné věrnosti originálu, zároveň nám ale umožňují funkčně nahradit chybějící prvky originálu, tedy je co nejvěrněji vyjádřit v cílovém jazyce (Popovič, 1975, s. 121).

Levý rozděluje posuny do tří skupin. Do první skupiny řadí posuny, které vznikají mezi obecným a specifickým pojmenováním (sem bychom zařadili např. konkretizaci a generalizaci), do druhé posuny mezi stylisticky neutrálním a expresivním pojmenováním (mezi ně patří např. výrazové zesílení či zeslabení) a do třetí posuny mezi opakováním a obměnami pojmenování (2012, s. 132). Dále se ve svém díle *Umění překlada* zabývá intelektualizací, kterou rozlišuje na několik typů, kterým se budu podrobněji věnovat v další kapitole.

Podle Popoviče rozlišujeme posuny konstitutivní a individuální. Konstitutivní posun je takový posun, ke kterému dochází nevyhnutelně v důsledku rozdílů mezi gramatickými systémy obou jazyků. (1975, s. 282) V případě mé práce se jedná např. o překlad německých konstrukcí s „man“, viz 3.3.2.2 *Konstrukce s „man“*, pasiva, viz 3.3.2.1 *Pasivum* nebo větného rámce, viz 3.3.2.5 *Aktuální větné členění*.

Opakem konstitutivního posunu je posun individuální. Vzniká důsledkem subjektivního idiolektu překladatele a jeho přístupu k textu (Popovič, 1975, s. 282). Do této kategorie spadají všechny ostatní posuny v mém překladu.

Dále Popovič rozlišuje posuny na makrostylistické a mikrostylistické rovině textu. Makrostylistické posuny se týkají tematické výstavby textu, řadíme sem např. aktualizaci, lokalizaci a adaptaci. Naopak posuny na mikrostylistické rovině souvisí s jazykovou výstavbou textu, mezi ně patří např. substituce, výrazové zesilování a zeslabování (Popovič, 1975, s. 130).

V následujících podkapitolách se budu zabývat vybranými posuny, ke kterým došlo v mém překladu, a uvedu k nim vždy konkrétní příklady.

3.4.1 Intelektualizace

Intelektualizací se překladatel snaží docílit lepší srozumitelnosti textu. „*Překladatel má k textu poměr interpreta, proto text nejen překládá, ale také vykládá, tj. zlogičťuje, dokresluje, intelektualizuje.*“ (Levý, 2012, s. 132) V uměleckých textech je intelektualizace spíše

negativním posunem a překladatelé často ve snaze zpřístupnit text čtenáři opomíjejí funkci nedořečených myšlenek v originálu (tamtéž, s. 133). Naopak v odborném stylu jsou intelektualizace často žádoucí a mohou usnadnit čtenáři porozumění.

Levý uvádí tři typy intelektualizace. V následujících odstavcích se budu každému z nich věnovat podrobněji a doplním je o konkrétní příklady.

a) Zlogičťování textu

V následujícím případě z věty nebylo jasné, který kloub je postižen. Předpokládala jsem, že čtenářem může být i laik, který neumí číst rentgenové snímky, proto jsem se rozhodla pro zlogičťování.

- *„Auf dieser Röntgenaufnahme lässt sich eine schwere Hüftgelenksarthrose **rechts** erkennen.“* (VT, s. 136)
*„Na rentgenovém snímku vidíme těžkou artrózu **pravého** kyčelního kloubu.“* (CT, s. 34)

b) Vykládání nedořečeného

Zde jsem doplnila výraz *chirurgická metoda*, protože ze zkratky nebylo zřejmé, o co se konkrétně jedná. Operace nemá český název, proto by např. pro ty čtenáře, kteří neovládají angličtinu, mohlo být složitější zkratce porozumět.

- *„Ebony, eine temperamentvolle Hündin erlitt zunächst am rechten Knie einen Kreuzbandriss, der mittels TPLO (Tibial Plateau Leveling Osteotomy) operiert wurde.“* (VT, s. 130)
*„Ebony, temperamentní fena, utrpěla nejprve rupturu zkříženého vazů na pravém kolenu, která byla operována pomocí **chirurgické metody TPLO (Tibial Plateau Leveling Osteotomy)**.“* (CT, s. 28)

c) Formální vyjadřování syntaktických vztahů

K intelektualizaci dochází velmi často i v syntaxi, v případě mého překladu např. zde:

- *„Es entstanden Gebäude oder Plätze, in denen gebadet werden konnte, Schwitzbäder oder auch Schwitzhütten, wie sie bei den Indianern vorkamen. Alles diente zunächst nur der Reinigung, ähnlich wie die Sauna bei den Finnen oder das Dampfbad bei den Türken.“* (VT, s.)

„Vznikaly nové budovy a místa určená ke koupání, potní lázně nebo také potní chýše, které byly známé od indiánů. **To** vše sloužilo nejprve k očištění, podobně jako sauna u Finů nebo parní lázeň u Turků.“ (CT, s. 16)

3.4.2 Substituce

Substituce se týká především slovních spojení, idiomů a podobných prvků, které existují pouze ve výchozím jazyce. Pokud nemáme k dispozici prostředky, kterými bychom tyto jevy vyjádřili, musíme je nahradit (substituovat) prvky cílového jazyka (Popovič, 1975, s. 123).

Substituci jsem použila například v následujících případech:

- „*die aufkommende These, dass es gegen jedes Leiden ein richtiges Wässerchen gäbe, ließ große Thermen wie Pilze aus dem Boden sprießen.*“ (VT, s. 39)
„...a díky nové myšlence, že na každou nemoc existuje správná vodička, **rostlo** množství pramenů jako houby po dešti.“ (CT, s. 16)
- *Und schon beginnt der Teufelkreislauf...* (VT, s. 48)
A tak se dostáváme do začarovaného kruhu... (CT, s. 23)

V následující větě jsem se rozhodla pro inverzi, tedy záměnu místa výrazových prvků, kterou Popovič zmiňuje jako speciální druh substituce (1975, 123). Latinské názvy jsou v originále přizpůsobeny německé gramatice, což by v češtině činilo problém, a především ve shodě podmětu s přísudkem by to působilo nepřírozeně (latinské slovo *os* je středního rodu, zatímco české slovo *kost* je ženského rodu), proto jsem se rozhodla výrazy zaměnit.

- „*Das Ilium (Darmbein) von Prunus wurde beidseitig mittels Schrauben an sein Sacrum (Kreuzbein) fixiert, womit die Stabilität der Hüften wiederhergestellt war.*“ (VT, s. 138)
„*Prunova kyčelní kost (os ilium) byla zafixována z obou stran pomocí šroubů na jeho křížovou kost (os sacrum), čímž se znovu vybuodovala stabilita kyčlů.*“ (CT, s. 36)

3.4.3 Konkretizace a generalizace

Ke konkretizaci došlo například při překladu slova *Behandlung*. Jeho nejvíce frekventované české varianty jsou podle korpusu Treq¹⁶ *zacházení* (897 výskytů), *ošetření* (270 výskytů) a *lčba* (204 výskytů). S ohledem na dané téma byl vhodný i výraz *terapie*.

¹⁶ <https://treq.korpus.cz/index.php>

Zde uvádím dva příklady:

- *Behandlungsmethoden* (VT, s. 32)
Metody terapie (CT, s. 10)
- „*Letztlich versteht man unter Hydrotherapie die äußerliche Anwendung von Wasser zur Behandlung akuter und/oder chronischer Beschwerden...*“ (VT, s. 32)
„*Hydroterapií rozumíme také vnější aplikaci vody za účelem léčby akutních nebo chronických potíží...*“ (CT, s. 9)

Dalším příkladem konkretizace je překlad názvů pohlaví *männlich* a *weiblich* jako *pes* a *fena*. V tomto případě nám český úzus nedovoluje jinou možnost překladu, výrazy *mužské* a *ženské* používáme v češtině pouze pro označení pohlaví u lidí.

Generalizaci jsem použila například při překladu prostředku, který je známý pouze v Německu a Rakousku.

- „*Dafür eignen sich mit Eiswasser getränkte Tücher, Kaltmoor, **Retterspitz** oder Quark.*“ (VT, s. 35)
„*Vhodné je použít látku namočenou v ledové vodě, studené bahno, **masážní olej** nebo tvaroh.*“ (CT, s. 63)

3.4.4 Nivelizace

K nivelizaci, neboli k výrazovému zeslabení, došlo při překladu některých stylisticky příznakových výrazů, např.

- „*Buddy hatte schon immer wie eine Hündin **gepinkelt**.*“ (VT, s. 134)
„*Buddy už odjakživa **močil** jako fena.*“ (CT, s. 32)
- „*Mit der Gründung des ersten deutschen Seebades Heiligendamm im Jahr 1793 begann auch hierzulande **das Kuren**.*“ (VT, s. 40)
„*Založením prvních přímořských lázní Heiligendamm u Baltského moře v roce 1793 začalo **léčení** i v Německu.*“ (CT, s. 17)

3.4.5 Adaptace

Protože mi šlo o vytvoření funkčního, instrumentálního překladu, bylo nutné přizpůsobit některé reálie českému čtenáři. Zde uvádím příklady adaptace.

V tomto případě se jedná o speciální typ adaptace, lokalizaci. Lokalizaci Popovič vysvětluje jako úpravu tematických prvků originálu vztahujících se k místu děje tak, aby vyhovovaly návykům příjemce (Popovič, 1975, s. 278).

- *„Mit der Gründung des ersten deutschen Seebades Heiligendamm im Jahr 1793 begann auch **hierzulande** das Kuren.“* (VT, s. 40)
*„Založením prvních přímořských lázní Heiligendamm u Baltského moře v roce 1793 začalo léčení i v **Německu**.“* (CT, s. 17)
- *„Die Anschaffung eines Unterwasserlaufbandes is allerdings mit enormen Kosten verbunden. **20.000 Euro** sind schon fast Minimum, **30.000 Euro** keine Seltenheit.“* (VT, s. 46)
*„Pořízení pásu je ovšem spojeno s velmi vysokými náklady, minimum je přibližně 20 000 eur (**520 000 Kč**), běžná cena kolem 30 000 eur (**780 000 Kč**).“* (CT, s. 22)

4 Závěr

Cílem této práce bylo vytvořit funkčně ekvivalentní překlad vybraných kapitol z publikace *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen* autorem Sabine Baumgartner a Sabine Zemly a doplnit ho o odborný komentář.

První částí práce je můj vlastní překlad dvou kapitol knihy *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen*. Druhou část tvoří komentář, kde jsem provedla podrobnou analýzu originálu, popsala metody a postup mé práce, problémy na různých úrovních textu, se kterými jsem se při překládání setkala, a také posuny, jež byly nutné pro vytvoření funkčního překladu.

Jednou z obtížností byl překlad odborné terminologie z oblasti fyzioterapie a veterinární medicíny. Termíny bylo nutné dohledat ve slovnících i na odborných webových stránkách. Jejich správnost jsem konzultovala s odborníci, veterinářkou MVDr. Sabinou Blahutovou. Dále jsem se musela vypořádat s odlišnostmi gramatických systémů výchozího a cílového jazyka, s grafickou stránkou i s členěním textu, které se mi většinou podařilo zachovat podle originálu.

Protože na českém trhu zatím není k dostání literatura zabývající se hydroterapií malých zvířat, ráda bych v budoucnu kontaktovala nakladatelství, které se zaměřuje na téma kynologie, a překlad vydala jako součást celé publikace.

Resümee

Das Ziel dieser Bachelorarbeit ist eine funktional äquivalente Übersetzung eines nicht literarischen Textes zu erstellen und in einem theoretischen Kommentar eine Analyse des Ausgangstextes sowie des Zieltextes durchzuführen. Somit besteht die Arbeit aus einem praktischen und einem theoretischen Teil.

Der praktische Teil ist die eigene Übersetzung ausgewählter Kapitel des Buches „*Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen*“ von den Autorinnen Sabine Baumgartner und Sabine Zemla. Für die Übersetzung wurden zwei Kapitel ausgewählt. Im 4. Kapitel *Hydrotherapie* wird erklärt, was eine Hydrotherapie ist, und es werden verschiedene Methoden und ihre Anwendung beschrieben. Im Kapitel *Aus der Praxis* wird dann die Behandlung konkreter Patienten beschrieben.

In dem theoretischen Teil wird eine Analyse des Ausgangstextes anhand des Modells von Christiane Nord durchgeführt. Weiterhin beschäftigt sich dieser Teil mit der Wahl einer geeigneten Übersetzungsmethode und mit ausgewählten Übersetzungsproblemen auf der lexikalischen, morphologischen, syntaktischen und pragmatischen Ebene. Es wurden auch Verschiebungen beschrieben, die beim Übersetzen entstanden sind.

Sowohl das Übersetzen als auch die wissenschaftliche Arbeit mit den Texten hat mir viel beigebracht. Auf Tschechisch gibt es bisher keine Literatur über Hydrotherapie bei kleinen Tieren, was für mich eine große Motivation zur Übersetzung bedeutet. In der Zukunft würde ich gerne die ganze Publikation übersetzen und mich mit einem Verlag verbinden, in dem Bücher mit ähnlichen Themen herausgegeben werden. Meine Übersetzung kann dann zum Beispiel für Bildungszwecke an der Fachschule für Tierphysiotherapie in Boskovice oder für private Kurse genutzt werden.

Použitá literatura

Primární literatura

- BAUMGARTNER, Sabine, ZEMLA, Sabine. *Hydrotherapie bei Hunden: Fit und gesund durch therapeutisches Schwimmen*. Nerdlen / Daun: Kynos Verlag, 2018. ISBN 978-3-95464-171-0.

Translatologické příručky

- LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 4., upr. vyd. Praha: Apostrof, 2012. ISBN 978-80-87561-15-7.
- NORDOVÁ, Christiane. *Textanalyse und Übersetzen: theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse*. 4., upr. vyd. Tübingen: Julius Groos, 2009. ISBN 978-3872768681.
- POPOVIČ, Anton. *Teória umeleckého prekladu. Aspekty textu a literárnej metakomunikácie*. Bratislava: Tatran, 1975.
- SVOBODA, Tomáš. *Kapitoly z překladatelské praxe: odborný překlad mezi němčinou a češtinou*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7308-407-3.

Lingvistické příručky a články

- BABAJEV, Jurij, Irina FILIPOVA, Natalia IVANOVA a Ilja ULITKIN. *Use and translation of abbreviations and acronyms in scientific texts* [online]. Moskva: Moscow Region State University, 2020. Dostupné z: https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/pdf/2020/70/e3sconf_itse2020_21006.pdf
- BLOOM, D. A. *Acronyms, abbreviations and initialisms* [online]. BJU international, 2000, 86.1: s. 1–6. Dostupné z: <https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/73192/j.1464-410x.2000.00717.x.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- BUSCHA, Joachim, Gerhard HELBIG. *Deutsche Grammatik: Ein Handbuch für den Ausländerunterricht*. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2018. ISBN 978-3-12-606365-4.
- BUSSE, Ulrich. *Anglizismen im Deutschen. Entwicklung, Zahlen, Einstellungen*.

Sprachkontakt und Mehrsprachigkeit. Zur Anglizismendiskussion in Deutschland, Österreich, der Schweiz und Italien. Hgg. Sandro M. Moraldo. Heidelberg: Universitätsverlag Winter, 2008. Print. ISBN 978-3-8253-5458-9.

- BOZDĚCHOVÁ, Ivana. *Současná terminologie (se zaměřením na kolokační termíny z lékařství)*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1539-4.
- ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakl. Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.
- EROMS, Hans-Werner. *Stil und Stilistik: Eine Einführung*. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2014. 2. upr. vyd. ISBN 978 3 503 15554 5.
- GRUNT, Dagmar. *Das passivische Funktionsverbgefüge und das Vorgangspassiv in ausgewählten Fachtexten des Deutschen aus kontrastiver Sicht* [online]. Gdańsk: Universität Gdańsk, 2011. Dostupné z: https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Germanica_Gedanensia/Studia_Germanica_Gedanensia-r2011-t25/Studia_Germanica_Gedanensia-r2011-t25-s160-170/Studia_Germanica_Gedanensia-r2011-t25-s160-170.pdf
- NEKULA, Marek, Petr KARLÍK a Jana PLESKALOVÁ. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2021 [cit. 16. 07. 2021]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>
- POVEJŠIL, Jaromír. *Mluvnice současné němčiny*. Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0076-3.
- RIHA, Ortrun. *Medizinische Terminologie*. Auerbach: Verlag Wissenschaftliche Scripten, 2018. 4., upr. vyd. ISBN 978-3-928921-37-4.
- ŠTÍCHA, František. *Česko-německá srovnávací gramatika*. Praha: Argo, 2015. ISBN 978-80-200-2378-0.

Slovníky a korpusy

- MOKROŠOVÁ, Ivana. *Německo-český a česko-německý lékařský slovník*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-8024702186.
- *DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. Das Wortauskunftssystem zur deutschen Sprache in Geschichte und Gegenwart*, hrsg. v. d. Berlin-

Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften [cit. 16. 07. 2021]. Dostupné z:
<https://www.dwds.de>

- *Duden* [online]. Berlin: Bibliographisches Institut, 2021 [cit. 16. 07. 2021]. Dostupné z: <https://www.duden.de/>
- *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2021 [cit. 16. 07. 2021]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>
- *Český národní korpus – SYN* [online]. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK. [cit. 16. 07. 2021]. Dostupné z: <http://korpus.cz>
- *Český národní korpus – Treq* [online]. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK. [cit. 16. 07. 2021]. Dostupné z: <http://korpus.cz>

Příloha

Výchozí text